

MAGYAR AGRÁR- ÉS
ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM

SZAKDOLGOZAT

Bakura Attila

2023

Egységes kérelem hatása Heves Vármegyei földvásárlásra

Konzulens

Készítette

Dr. Koncz Gábor

Bakura Attila

Egyetemi docens

vidékfejlesztési agrármérnök szak

levelező tagozat

Tartalomjegyzék

1.Bevezetés	3
1.1 Témafelvetés	3
1.2 Célkitűzések	4
2. Irodalmi áttekintés	5
2.1 Uniós csatlakozásunk előtti Területalapú támogatás bemutatása.....	5
2.2 Az Európai Unió megalakulásának bemutatása	6
2.2.1 A Közös Agrárpolitika (KAP) története.....	9
2.2.2 A KAP folyamatos reformjának indokai.....	10
2.2.3 KAP reform Agenda 2000.....	11
2.2.4 KAP reform CARPE	12
2.2.5 KAP első pillére	14
2.2.6 KAP második pillére	14
2.3 EK bemutatása Magyarország vonatkozásában Uniós csatlakozásunk után.....	15
2.3.1 EK beadása, jogszabályi háttér.....	16
2.3.2 KAP Közvetlen támogatások Magyarországon 2014-2020	16
2.3.3 EK bemutatása a 22/2016 (IV.5.) FM rendeleten keresztül	17
2.3.4 EK keretében igényelhető támogatások	19
2.4 Változások 2023. évtől az EK vonatkozásában.....	20
2.5 Földvásárlás bemutatása, menete	21
2.6 Település Agrárbizottság (TAB) munkája a földügys bírálati során.....	24
2.7 Járási Agrárbizottság (JAB) munkájának bemutatása	24
2.8 Csereszerződés bírálati	25
2.9 Haszonbérlet vizsgálata NAK részéről.....	25
2.10 Jogszabályok	26
3. Anyag és módszer	27
3.1 Heves vármegye bemutatása	27
3.2 EK kérelem összegének összehasonlítása a vármegye földvásárlásával.....	30
3.3 Kérdőíves nyilatkozat a vármegye gazdálkodóival	31
4. Eredmények, értékelésük.....	34
4.1 EK összehasonlítása a vármegye földvásárlásával, értékelése.....	34
4.1.1 Földárak alakulása.....	35
4.1.2 Földvásárlás-földbérlet kapcsolata	38
4.1.3 Kedvezőtlen időjárás (aszál, fagy, jég, belvíz).....	40
4.1.4 Birtokméret	42
4.2 Kérdőíves nyilatkozat értékelése	43
5. Következtetések, javaslatok.....	52
5.1 Tulajdonosok bérbeadják földjüket a támogatási összegért	52
5.2 Átlagár meghatározása	52
5.3 Földügys (vásárlás, csere, haszonbérlet) adatbázisa	54
5.4 Elővásárlási joggyakorlás ideje (szerződés kifüggesztése)	54
5.5 Csereszerződések	55
5.6 Szerződések átláthatósága	55
5.7 Földvásárlási eljárás lefolytatása (földbírálat)	55
5.8 Földvásárlási arány Heves megyében	55
6. Összefoglalás	57
IRODALOMJEGYZÉK.....	61
JOGSZABÁLYOK	62
INTERNETFORRÁS	64
TÁBLÁZATJEGYZÉK.....	65
ÁBRAJEGYZÉK	66
NYILATKOZATOK.....	67
MELLÉKLET	69

1. Bevezetés

1996. november 15-én kerültem a Heves Megyei Agrárkamarához gazdajegyzők adminisztrátorként. A gazdajegyzők munkájának segítése volt a feladatom. 1999. február 01-én a gazdajegyzőket átvette a Földművelésügyi Igazgatóság, gazdajegyzőkből falugazdászok lettek. Itt részese voltam a gazdálkodók éves regisztrációjának, illetve nemzeti területalapú támogatás igénylésének. 2018. június 1-től Egerbe a Heves Vármegyei Agrárkamara földügyi osztályán dolgozom földügyi adminisztrátorként. Napi munkám a földügyek előkészítése bírálatra a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Heves vármegyei elnöksége számára.

A megyében található az ország 22 borvidéke közül kettő, a mátrai borvidék a második legnagyobb az országban, települései Heves (22 település) és Pest (11 település) és Nógrád (1 település) teljes termőhelyi területe 32 497 hektár, amelyből 24 261 hektár első osztályú, sajnos ennek csak töredéke 5 362 hektár van betelepítve szőlővel, míg az egri borvidék teljes termőterülete 5600 hektár. Az egri borvidék 10 hegyközsége (Eger, Andornaktálya, Aldebrő, Demjén, Egerszalók, Egerszólát, Nagytálya-Maklár, Novaj, Ostoros, Verpelét) Heves megyében található, míg Noszvaj-Szomolya hegyközség, melynek Noszvaj települése Heves megyében, Szomolya települése Borsod-Abaúj-Zemplén megyében helyezkedik el.

1.1 Témafelvetés

Nagyon érdekes és változatos a megyében a földárak alakulása. 2014.március 1-től a falugazdász adminisztrátorként résztvettem az Egységes kérelmek beadásába, arra gondoltam, hogy megvizsgálom 2004-től - az EU csatlakozásunkat követően -, hogyan változott a gazdák fölvasárlási szokásai, az egységes kérelmek kifizetésével kapcsolatosan.

Általános szempont a megyében, hogy a birtokméret ne több apró parcellából álljon – osztatlan közös megszüntetése – az eladott kis parcellák egy kézbe kerüljenek. Természetesen ahhoz, hogy egy gazda – a gondos, példás, szakszerű földművelés esetén is fejleszteni, új területeket vásárolni csak úgy tud, ha a támogatás egy részét vissza forgatja a mezőgazdaságba.

Másik nagy probléma, hogy a gazdaság átadás folyamata lassan valósul meg, sajnos a gazdák nagyrésze 60 éven felüli, gyermekeik nem szeretnék folytatni a gazdálkodást. A megyében elmondható, hogy a gazdatársadalom kiöregedett.

1.2 Célkitűzések

Szeretném szemléltetni, hogy Heves vármegye 7 járásában hogyan változik a művelési ág nagysága és ez milyen befolyással van a gazdálkodásra, földvásárlásra. Heves vármegye területén található Magyarország legmagasabb pontja a Kékes, emellett bátran kijelenthető, hogy a megyében az általam vizsgálni kívánt minden művelési ág (szántó, szőlő, gyümölcsös, legelő, rét, erdő) megtalálható, nagyon magas aranykora értékkel. Míg a vármegye északi részén inkább az erdős területek, úgy délen a szántóé a főszerep.

Sajnos az utóbbi években az időjárás sem kímélte a megyét. Belvíz, árvíz, jégkár, fagykár, aszály egyaránt megtalálható volt az időjárásban. 2022. év pedig az utóbbi 70 év legcsapadékszegényebb éve volt. Ezeket a negatív időjárási eseményeket is szeretném vizsgálni a földterület vásárlásakor, hogyan érintette az adott évet.

Munkámmal szeretném segíteni a gazdákat, hogy minél hamarabb a kívánt földhöz tudjanak jutni, amivel megtudják teremteni saját maguk és családjuk megélhetését, a gazdaság technológiai színvonalának fejlesztését, a harmonikus gazdálkodást.

1. ábra **Mezőgazdasági tájak Magyarországon**

Forrás [Internet1]

2. Irodalmi áttekintés

2.1 Uniós csatlakozásunk előtti Területalapú támogatás bemutatása:

Csatlakozás előtt a termelők támogatása fontos volt a szaktárca számára. A kisebb területen gazdálkodók magasabb összeget kaptak hektáronként, hogy így kompenzálják a terület méretéből adódó hátrányt (*szemléltetve 1. táblázat*).

Az Uniós csatlakozás előtt is részesültek a gazdálkodók a termőföld művelése utáni támogatásban. A 102/2001. (XII.16.) FVM rendelet szabályozta a támogatást.

A 4. § (1) E jogcímen a 6. §-ban meghatározott mértékű vissza nem térítendő támogatást vehet igénybe az a földhasználó (beleértve az agrár-oktatási és kutatási intézmények tangazdaságait is), aki/amely megfelel ezen rendeletben előírt feltételeknek és teljesíti a Nyilvántartási rendelet szerinti adatszolgáltatási kötelezettségét, továbbá földhasználati nyilvántartás részletes szabályairól szóló 184/1999. (XII.13.) Korm. rendelet előírásait.

Földalapú növénytermelési támogatást ugyanazon termék termőterületére nem vehet igénybe az, aki (102/2001. (XII.16.) FVM rendelet)

- a.) az „agrárkörnyezetvédelmi célprogramok” keretében azonos növényi kultúra termőterületére nyert el pályázatot, illetve
- b.) a termékminőség javítását ösztönző támogatást az adott termékre igénybe vette.

További kritériumok, kedvezmények a támogatás igénylésénél:

- A 2001. évi vetésű őszi búza és őszi árpa, rozs, triticales vetésterületének legalább negyven százalékán – őszi búzából hektáronként legalább 250 kg, őszi árpa, rozs, triticales esetében hektáronként legalább 200 kg – fémzárolt vetőmagot használt, a vetés teljes területén pedig csávázott vetőmagot vetett.
- a kukoricavetés teljes területére hibridvetőmagot, az egyéb támogatott növények körébe tartozó területen legalább negyven százalékán – tavaszi árpából hektáronként legalább 200 kg, zabból pedig legalább 150 kg – fémzárolt vetőmagot használjon.
- az igényelhető támogatás mértékéig szerves trágya és műtrágya, valamint növényvédőszer vásárlására is felhasználhatja a támogatás összegét.
- az előző évben igénybe vett áruhitellel kapcsolatos kötelezettségét teljesítette, amit az illetékes falugazdász a forgalmazók és gyártók nyilatkozatai alapján igazol

1. táblázat **Nemzeti támogatás mértéke, 2001. év**

Birtokkategória a használt szántóterület alapján (hektár)	Támogatott növények	Támogatás Ft/ha
a) 1,01-10,00	minden köztermesztésben lévő növény ¹ , valamint a szőlő és gyümölcsös ²	12 000
b) 10,01-300,00	4 § (2) b) pontjában meghatározott szántóföldi növények	8 000
c) birtokkategória nélkül ³	rostkender rizs	8 000 35 000
d) A minisztérium által elfogadott biodízel üzem integrációjában átvett olajos magból kinyert olaj		30 t/liter

Forrás: 102/2001. (XII.16.) FVM rendelet alapján

Minden birtokkategóriában egységesen *(Forrás: 102/2001. (XII.16.) FVM rendelet)*.

A támogatási igénylőlapot - 102/2001. (XII.16.) FVM rendelet 1. számú melléklete alapján - legkésőbb a tárgyév augusztus 31-éig – biodízel olaj után a 4. számú melléklet szerinti igénylőlapon november 30-áig – lehet a nyilvántartásba vételt végző lakóhely/telephely szerint illetékes vármegyei földművelésügyi hivatalhoz benyújtani. Az igénylőlaphoz mellékelni kell a saját névre szóló számlákat/igazolásokat. Amennyiben a támogatási igénylés nem felel meg az előírt feltételeknek (hiányos kitöltés, téves adatközlés), úgy arról az igénylőt az illetékes vármegyei földművelésügyi hivatal a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül értesíti. Ha az igénylő a hiánypótlási felhívásnak a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül nem tesz eleget, a vármegyei földművelésügyi hivatal az igénylést elutasítja *(102/2001. (XII.16.) FVM rendelet alapján)*.

2.2 Az Európai Unió megalakulásának bemutatása:

1945-1959: Békekötés Európában és az együttműködés kezdetei

1945-1959: 1945. május 8-án véget ér a II. világháború Európában. A kontinens romokban hever. Emberek milliói haltak meg, rengeteg ember sebesült meg, sokan vagy kényszerültek lakóhelyüket elhagyni. 1949. április 04-én megalakul a NATO, 12 alapító taggal: Belgium, Kanada, Dánia, Franciaország, Izland, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Norvégia, Portugália, az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok. Majd ezt követően további 19 ország csatlakozott a Szövetséghez: Görögország és Törökország (1952); Németország (1955); Spanyolország (1982); Csehország, Magyarország és Lengyelország (1999); Bulgária, Észtország, Lettország, Litvánia, Románia, Szlovákia és Szlovénia (2004);

Albánia és Horvátország (2009); Montenegró (2017); Észak-Macedónia (2020); és Finnország (2023) [Internet 2].

1949. május 5-én megalakul az Európai Tanács, a demokrácia előmozdítása, valamint az emberi jogok és a jogállamiság védelme érdekében tíz ország alakítja meg.

1951. április 18-án létrejön az Európai Szén- és Acélközösség: A Schuman-terv alapján hat ország szerződést ír alá arról, hogy szén- és acéliparukat közös irányítás alá helyezik, ezért egyik ország sem képes fegyvereket gyártani, amelyeket – mint az előző időkben – a másik ellen fordíthatna. Ez a hat állam Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország és Olaszország.

Schuman-terv: Robert Schuman a második világháború alatt részt vett a francia ellenállási mozgalomban, és náci fogságba került. A háború előtt a francia parlament tagjaként aktívan részt vett a politikai életben. A háborút követően számos felsővezetői posztot töltött be Franciaországban, végül kidolgozta a Schuman-nyilatkozatot. Az volt az elképzelése, hogy Európa egyesítése megakadályozza az újabb háborúkat a kontinensen.

„Európát nem lehet egy csapásra felépíteni, sem pusztán valamely közös szerkezet kialakításával integrálni. Konkrét megvalósításokra, de mindenekelőtt a tényleges szolidaritás megteremtésére van szükség” [Internet 3].

1957. március 25. – Római Szerződések

1958. március 19. – Az Európai Parlament születése: Az Európai Parlamenti Közgyűlés – a mai Európai Parlament elődje – első ízben Strasbourgban (Franciaország) ül össze. Elnöke Robert Schuman. Az Európai Parlamenti Közgyűlés az Európai Szén- és Acélközösség Közgyűlésének (más néven Montánunió egy 1951-ben alapított nemzetközi szervezet, amit 6 állam: Franciaország, az NSZK, Olaszország, Belgium, Luxemburg és Hollandia hozott létre az acél- és szénkészletek kezelésére a tagállamok területén a hidegháború alatt) helyébe lép. Neve 1962. március 30-án „Európai Parlamentre” változik.

Csatlakozó országok: Belgium, Franciaország, Hollandia, Luxemburg, Németország, Olaszország.

1960-1969: A gazdasági fellendülés időszaka

A 60-as években a gazdasági növekedés töretlen, amit az is elősegít, hogy az EGK-országok között folyó kereskedelemben megszűnnek a vámok. A tagállamok megegyeznek az élelmiszer-termelés közös szabályozásában is, ezzel sikerül leküzdeniük az élelmiszerhiányt. 1968 májusát a párizsi diáktüntetések teszik emlékezetessé; számos társadalmi és magatartásbeli változás forr össze „a 68-as nemzedék” nevével.

1962. július 30. – Az első közös agrárpolitika

1968. július 1. – Életbe lép a vámunió

A hat EGK-tagállam megszünteti az egymás országaiból behozott áruk után fizetendő vámokat, s ezzel most először lehetővé teszi a szabadkereskedelmet. Ezzel egyidőben vámtételeket vezetnek be a harmadik országokból behozott árukra. Rohamosan bővül a hat ország egymással és a világ többi részével folytatott kereskedelme [Internet 2].

1970-es évek – Napirendre kerül a környezetvédelem

1973. január 1. – A tagállamok száma hatról kilencre nő: Csatlakozik Egyesült Királyság, Dánia, Írország.

1974. decemberében: Csökkennek az egyenlőtlenségek a régiók között EGK vezetői megállapodnak abban, hogy az európai regionális politika keretében életre hívnak egy fontos új alapot, amely forrásokat fog átcsoportosítani a gazdag régiókból a szegényebb régiókba. A cél az infrastruktúra javítása, a beruházások fellendítése és a munkahelyteremtés.

1980–1989: Európa átalakulóban – Összeomlik a kommunizmus

1981. január 1. – Görögország tízedikként csatlakozik EGK országokhoz.

1986. január 1. – Két új taggal bőül az EKG: Spanyolország és Portugália.

1989. november 9. – Leomlik a berlini fal: Leomlik a berlini fal, és 28 év óta először válik szabaddá a Kelet és Nyugat közötti határ. Németország több mint negyven év elteltével újra egyesül, és 1990 októberében a keleti rész is csatlakozik az Európai Közösségekhez [Internet 2].

1990-1999-ig: Határok nélküli Európa

1992. február 7. – Maastrichti Szerződés: Az EU vezetői Maastrichtban (Hollandia) aláírják az Európai Unióról szóló szerződést. Az 1993. november 1-jén hatályba lépő szerződés fontos mérföldkövet jelent, hiszen amellet, hogy egyértelmű szabályokat tartalmaz a leendő egységes valutára vonatkozóan, lefekteti a közös kül- és biztonságpolitika alapelveit és szabályozza a bel- és igazságügy területén a szorosabb együttműködés kereteit is. Az Európai Uniót hivatalosan ez a szerződés hozza létre.

1993. január 1. – Életre kel az egységes piac: Létrejön az egységes piac és megvalósul a négy alapszabadság: az áruk, a szolgáltatások, a személyek és a tőke szabad áramlása.

1995. január 1. – Az EU 3 új taggal bővül, melyek: Ausztria, Finnország és Svédország.

2000-2009: Újabb bővítések az Európai Unióba

2004. május 1-én 10 ország csatlakozik az Európai Unióhoz: Ciprus, Csehország, Észtország, Lettország, Litvánia, Magyarország, Málta, Lengyelország, Szlovákia, Szlovénia.

További belépő országok az EU-ba: Bulgária (2007), Románia (2007), Horvátország (2013). 2020- évig 28 tagország alkotta az Európai Uniót, de az Egyesült Királyság 2020. évben kilépett a közösségből [Internet 2].

2.2.1 A közös Agrárpolitika (KAP) története

Az Európai Unió (EU) mezőgazdasági támogatási rendszerének a neve, amely az EU kiadásainak 44%-át, évente 42,5 milliárd eurót tesz ki, nagyságrendileg a felzárkóztatási támogatásokhoz hasonlítható. Ez az EU-s gazdáknak pénzügyi biztonságot teremt, így gondoskodva a mezőgazdasági javak kellő mennyiségű előállításáról.

A KAP lényege:

A közös agrárpolitika olyan rendszer, mely segíti az uniós tagországok gazdáit abban, hogy versenyképesebbek legyenek a piacon, főleg azon országokat, melyek szegényebbek, a GDP nem éri el Európai Unió átlagának 75%-át. Másik fontos kérdést a környezeti terhelés, ezt is szem előtt tartja a gazdálkodása során.

A KAP indokai

Az Európai Unió 90%-a vidéki térség, melynek több mint fele művelés alatt áll. A 28 tagország népességének majdnem 60%-a, ebben a 90 %-ban él. Az embereknek ezen régióban a mezőgazdasági és az erdészeti tevékenységek jelentik a földhasznosítás legfőbb formáit. Ezeken a területeken a mezőgazdaság jelentősen fontos tényező a gazdasági fejlődésnek. A gazdálkodók feladataihoz kapcsolódik a természet minőségének megőrzése, idegenforgalom, tájgazdálkodás és nem utolsósorban az élelmiszerek, és mezőgazdasági termékek előállítása. Európa a világon a legnagyobb élelmiszer importőre, emellett élelmiszer exportőr is. Nagyon fontos a környezetbarát termelési módszerek alkalmazása a termelés során. Magas minőségi követelményt támaszt minőségi termékek előállítására, ezeknek azonban előállítása sok esetben magas költséggel jár. A vidék szerepe nemcsak az élelmiszer előállítása, hanem a vidék élhetőbbé tétele, új munka és pihenőhelyek teremtése (Halmai, 2007).

A KAP célkitűzései

A tagállamok működtetik, Uniós szinten határozzák meg a tagállamok kormányai.

- a gazdáknak biztos megélhetést nyújtson a versenyképességük megtartása mellett, nemcsak az uniós országokban
- magas színvonalú termékelőállítás
- környezet megóvása új technológiáknak alkalmazásával, mely megújuló erőforráson alapul

Az 1950-es évek Európájára, még mindig kihatással van a II. világháború, melyek következményei az éhezések, a nemzetgazdaságok romokban vannak, a termelőeszközök jó része megsemmisült. Az Európai államok feladata az újjáépítés és az ipar, a mezőgazdaság újraindítása, a lakosság biztonságos élelmiszerellátásának megszervezése.

Az EU 2004. és 2007. évi bővítése tíz, majd további két országgal mérföldkő volt Európa újraegyesítésében. Az EU korábban 380 millió lakost számláló belső piaca közel 500 millió főre növekedett. A 12 új tagország kb. 55 millió hektár mezőgazdasági terület vitt be az Európai Unió gazdálkodásába.

Az új tagországokban a mezőgazdasági szektor modernizálása és szerkezetátalakítása terén az utóbbi években elért fejlődés ellenére az egyik legnagyobb kihívás továbbra is a mezőgazdasági termelés jövedelmezőségének, és a vidéki közösségek általános életszínvonalának emelése. A régi és az új tagországok között fennálló életszínvonalbeli különbségek a vidéki térségben még látványosabban jelentkeznek (Popp, 2013).

2.2.2 A KAP folyamatos reformjának indokai

A Közös Agrárpolitikát a magas terméshozamot biztosító technológiai korszakában vezették be. A magas ártámogatások bevezetésével a gazdák kedvük szerint növelték a mezőgazdasági termelést. A világon egyetlen ország sem tudta teljesíteni a gazdáknak tett ártámogatási ígéretét, amikor a mezőgazdaságban magas színvonalú technológiára tértek át. Az EU agrárpolitikája egyre nagyobb túltermelésre ösztönözte a termelőket, a termékfölsleget pedig csak exportszubvencióval (kivitel ösztönzését célzó állami támogatás) lehetett értékesíteni a harmadik országba. Ez a nemzetközi kereskedelemben jelentős konfliktusokat idézett elő az EU és a többi agrárexportőr ország között, amelyek egyre kevésbé tolerálták a KAP működésének piactorzító hatásait. (Popp, 2013)

A Közös Agrárpolitika nem akadályozta meg a gazdák elvándorlását a mezőgazdaságból.

A Közös Agrárpolitika a természet- és a környezetvédelmet sem segítette elő, mert a magas ártámogatás a nagyobb gazdaságok gyors kialakulásához vezetett. A termelés hatékonyabbá tételével jelentős környezeti károk keletkeztek.

Emellett megfigyelhető a gazdaságok hagyományos lakóházainak a feladása, a vidéki települések elnéptelenedésének veszélye.

Az EU-ban a magas agrártámogatások ellenére sem jött létre a kívánt vidéki tájkép. A biogazdálkodás is hozzájárul a tájépítéshez, a biotermékek azonban magasabb áron jelennek meg, ezzel is elismerve a munkaerő magasabb költségét.

Az Agenda 2000 kiemelte kezelte a vidék fokozott támogatását. Az agrártérségek népesség megtartó törekvése nemes cél, azonban nem tudja megakadályozni, csak lassítani az elvándorlást.

Az EU-ban az árutermeléssel foglalkozó gazdaságokat érinti leginkább a földárak alakulása. A nagyobb mezőgazdasági támogatások vonzotta maga után a földárak emelkedését. Különböző országok földárai között nagy eltérés tapasztalható. Az EU-ban 2009. évben Hollandiában volt a legmagasabb a földár, hektáronként meghaladta a 47 ezer eurót. Svédországban ennek az összegnek csak kis része 3,7 ezer euró volt egy hektár, Franciaországban sem volt drága 5 ezer euróba került egy hektár termőföld. 2000 és 2009 között minden tagországban emelkedés mutatkozik a földárak esetében (Popp, 2013).

2.2.3 KAP-reform Agenda 2000

A Bizottság 1997. júliusában hozta nyilvánosságra az Agenda 2000 dokumentumát, melyet átdolgozott formában 1998. március 18-án adott át. 1999. márciusában a Berlini Csúcstalálkozón végül az eredeti bizottsági javaslatot több ponton lényegesen átalakították. Az Agenda 2000 elfogadott fő intézkedései a következők voltak:

- *További árcsökkentés:* Az Agenda 2000 keretében folytatódott a KAP intézményi árak 1992-ben megkezdett árak csökkentése, hogy a közvetlen támogatások egy részét megtakarítsák. (Halmai, 2007)
- *Részleges kompenzáció közvetlen támogatás révén.* Az árcsökkentéseket a közvetlen támogatások ellensúlyozták, ám a kiegyenlítés csak részleges volt, a gabona esetében 50%.
- *Moduláció:* 2000. január 1-jétől a tagállamok meghatározott esetekben csökkenthették a közvetlen támogatásokat, legfeljebb 20%-al.

- *Kölcsönös megfeleltetés:* A közvetlen támogatások kifizetéséhez az egyes tagországok pótlólag környezetvédelmi kötelezettségek teljesítését is előírhatták.
- *Nemzeti boríték:* A közvetlen támogatások kiegészítése céljából a tagországok a támogatások globális összegét alkalmazhatták a marhahús, illetve a tejpiac szervezet keretében.
- *Mennyiségi szabályozás:* A Berliini Csúcs döntése szerint a kötelező területpihentetés mértéke a bázisterület 10%-a (Halmai, 2007).

2.2.4 KAP-reform CARPE

A 2004-es bővítés hatása:

A bővítés eredményeképpen a gazdálkodók száma 7-ről 13 millióra, a megművelt területek 30%-al (130 millió hektárról 185 millió ha-ra), a termelés 10-20%-kal nőtt. A 2004-es belépők egyből jogosultak voltak az agrártámogatási rendszerekre (export visszatérítés, intervenció), de a közvetlen kifizetések egy 10 éves átmenet (2004-2013) alatt lépnek életbe. Az új csatlakozók részére létrehoztak egy 5 milliárd eurós vidékfejlesztési alapot is.

A jelenlegi reformfolyamat irányai: az árak csökkentése, az élelmiszerbiztosítás és minőség és a gazdák jövedelmének a stabilitásának a biztosítása. Egyéb témák még a környezetszennyezés és alternatív jövedelemszerzési metódusok biztosítása a gazdálkodók számára (Bakura, 2018, Olajos, 2006).

CARPE

A 2003-as reform után a CAP nevét megváltoztatták. A Közös Agrárpolitika (Common Agricultural Policy) helyett Európai Közös Agrár és Vidékfejlesztési Politika (Common Agricultural and Rural Policy for Europe, CARPE)

A CARPE lényege, hogy a mezőgazdasági politika ne csak szektorális politika legyen, amely a gazdálkodókat segíti a termékpiacon, hanem egy területileg meghatározott, sokkal inkább integrált politikává váljon, amely az állami politika más elemeivel együtt hozzájárul a vidéki térség fejlődéséhez. Ehhez a CAP-ot úgy kellett átalakítani, hogy a piaci ártámogatások helyett több közvetlen kifizetést adjon a kulturális, környezeti és területi feladatokért. A CARPE célja, hogy lehetővé tegye a gazdaságilag hatékony, ugyanakkor környezeti szempontból fenntartható mezőgazdaságot, miközben serkenti az Unió vidéki területeinek integrált fejlődését (Bakura, 2018).

A CARPE négy fő elemből áll:

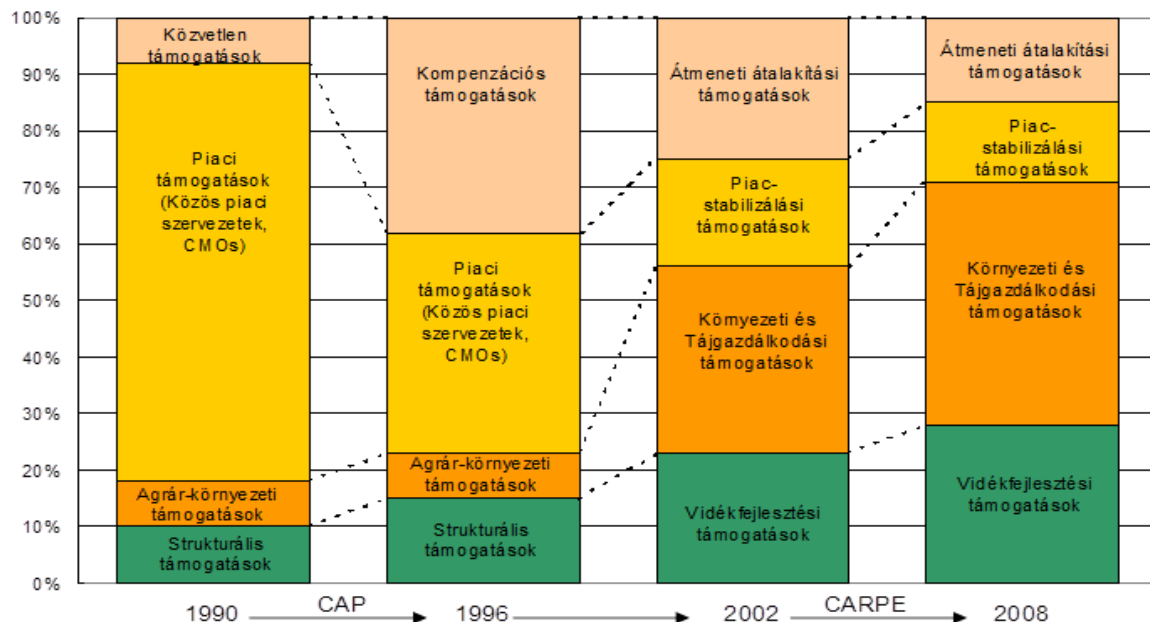
- piacstabilizáció
- környezeti és kulturális (elsősorban tájra vonatkozó) kifizetések
- vidékfejlesztési kezdeményezése
- átmenethez szükséges átalakulás segítése

A CARPE életbe lépésével a kompenzációs kifizetések és a piaci támogatások, amelyek most a CAP költségeinek több mint 80 %-át teszik ki, nagyrészt megszűnnek, és részben az átalakulást segítő támogatásokra, de főleg a környezeti és vidékfejlesztési feladatokra kerülnek átcsoportosításra, közvetlen kifizetések formájában. A jelenlegi strukturális politika az agrár-környezetvédelmi intézkedések helyét az egyre bővülő vidékfejlesztési kifizetések vennék át (Forrás: Bakura, 2018, Olajos, 2006).

A 2007-2013 közötti vidékfejlesztési politika négy fő tengelyre épül:

- a mezőgazdaság versenyképességének javítása
- a környezet állapotának javítása és a területgazdálkodás támogatása
- az életminőség javítása és a gazdasági tevékenységek körének bővítése a vidéki térségekben
- LEADER-közösség – program

(Forrás: Bakura, 2018, Olajos, 2006)

2. ábra CAP és CARPE bemutatása

Forrás Bakura, 2018, Buckwell Report, 1998

Az ábra szemlélteti a CAP és a CARPE összehasonlítását. Jó látható, hogy a piaci támogatások 1990 évek 74 % tettek ki, addig 2008. évben már csak 14%. Viszont az agrárkörnyezeti támogatások 8 %-ról 43 % változott. A strukturális támogatásokat neve vidékfejlesztési támogatássá változott, fokozatos emelkedés tapasztalható 10%-ról 28%-ra.

2.2.5 A KAP első pillére

Az első pillér legnagyobb tétele az úgynevezett közvetlen kifizetések. Ennek a Magyarországon elterjedt neve területalapú támogatások, a kifizetés módjához kapcsolódóan. Erre a támogatási formára 291,3 milliárd Euró jut a 2014-2020 közötti periódusban.

A mezőgazdaságot érintő közvetlen támogatások esetében több változásra is sor került 2015-ben. Ettől az évtől ugyan a már megszokott egységes kérelem keretében lehet a közvetlen támogatásokat igényelni. A kérelmek benyújtása során azonban a következő támogatások közül lehet és kell választani:

- alaptámogatás (SAPS);
- zöldítés;
- fiatal gazdálkodóknak juttatott támogatás;
- termeléshez kötött támogatások;
- kisgazdaságok egyszerűsített támogatási rendszere [Internet 6].

2.2.6 A KAP második pillére

A vidékfejlesztési politika több szempontból is jelentősen hozzájárul a mezőgazdasághoz és az alapvető vidéki megélhetéshez. Támogatja a beruházásokat; a tudásépítést; a szállítói lánc megszervezését; a környezetvédelmet és az éghajlatváltozás elleni fellépést.

A Közös Agrárpolitika második pillérébe tartozó közösségi vidékfejlesztési politika célja az EU vidéki térségeinek támogatása, segítségnyújtás a rendkívül széles skálájú huszonegyedik századi ökológiai-környezetvédelmi, gazdasági és társadalmi kihívások leküzdésében. Ez a terület az első pillérhez képest rugalmasabb, ami lehetővé teszi a regionális, nemzeti és helyi hatóságok számára, hogy európai intézkedéscsomag kínálatából választható lehetőségek alapján egyedi hétéves vidékfejlesztési programokat alakítsanak ki. Az első pillérrel ellentétben– amelynek finanszírozását teljes egészében az Európai Unió fedezi – a második

pillér programjai egyrészt közösségi alapok, másrészt regionális, nemzeti vagy helyi források társfinanszírozásából valósulnak meg [Internet 6].

Az Európai Unió vidékfejlesztést támogató politikáját, a Közös Agrárpolitika második pillérét az Agenda 2000-nek nevezett reform során vezették be. A vidékfejlesztési politikát az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) és regionális vagy nemzeti források társfinanszírozással működtetik. Az EMVA rendeltetése az, hogy hozzájáruljon az Európa 2020 stratégia (a növekedést és a munkahelyteremtést támogató uniós stratégia) megvalósításához azáltal, hogy a vidéki területeken előmozdítja a fenntartható vidékfejlesztést.

Az Európai Bizottság a vidékfejlesztési politika számára három horizontális prioritást tűzött ki:

- a mezőgazdaság versenyképességének megerősítése;
- a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodás biztosítása és az éghajlatváltozás elleni küzdelem;
- a vidéki gazdaságok és közösségek kiegyensúlyozott területfejlesztésének megvalósítása, munkahelyek létrehozását és fenntartását is beleértve. [Internet 6]

2.3 EK bemutatása Magyarország vonatkozásában Uniós csatlakozásunk után

A rendszerváltást követően 1990 májusában ismét megszületett a Földművelésügyi Minisztérium.

1998-ban Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium néven létezett,

2010-től Vidékfejlesztési Minisztérium,

2014-től Földművelésügyi Minisztérium néven működött, majd

2018-tól Agrárminisztérium néven működik, tárcavezető Nagy István agrárminiszter.

Az Egységes kérelmeket a következő rendelet szabályozták, szabályozzák napjainkig.

2.3.1 EK beadása, jogszabályi háttér

2. táblázat **Egységes kérelmeket szabályzó rendeletek, beadás módja**

Év	Rendeletszám	Beadás módja
2004	86/2004. (V.15.) FVM rendelet	papíralapú beadás
2005	18/2005. (III.18.) FVM rendelet	papíralapú beadás
2006	24/2006. (III.31.) FVM rendelet	papíralapú beadás
2007	28/2007. (IV.20.) FVM rendelet	papíralapú beadás
2008	39/2008. (III. 29.) FVM rendelet	papíralapú beadás
2009	37/2009. (IV.3.) FVM rendelet	elektronikus beadás
2010	22/2010. (III.16.) VM rendelet	elektronikus beadás
2011	22/2011. (III.25.) VM rendelet	elektronikus beadás
2012	29/2012. (III.24.) VM rendelet	elektronikus beadás
2013	22/2013. (IV.8.) VM rendelet	elektronikus beadás
2014	35/2014. (IV.4.) VM rendelet	elektronikus beadás
2015	12/2015. (III.30.) FM rendelet	elektronikus beadás
2016	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás
2017	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás
2018	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás
2019	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás
2020	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás
2021	22/2016. (IV.5.) FM rendelet	elektronikus beadás

Forrás: Saját szerkesztés

A 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Kormány rendelet alkalmazandó.

2.3.2 KAP Közvetlen támogatások Magyarországon 2014-2020

Az Unióban kb. 10 millió mezőgazdasági üzem létezik, és kb. 22 millióan dolgoznak rendszeresen az agrárágazatban. Az európai gazdálkodók biztonságos és kiváló minőségű, egyszersmind megfizethető termékek rendkívül bőséges választékával látják el a lakosságot. Európa élelmiszertermékei és kulináris hagyományai világszerte nevezetesesek, és az EU világviszonylatban az agrár-élelmiszeripari termékek egyik vezető termelője és nettó exportőre. Kivételes mezőgazdasági adottságainak köszönhetően az EU képes arra, hogy kulcsszerepet töltsön be a világ élelmiszerbiztonságának megteremtésében, és ezt a szerepet fel is kell vállalnia (Bakura, 2018).

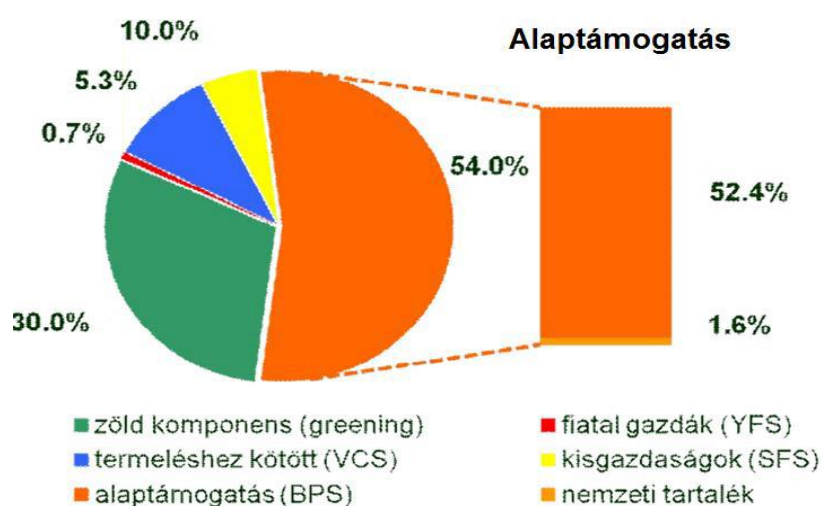
A vidéki közösségek fejlesztése

Az európai vidéki térségekben, melyek bővelkednek értékes természeti erőforrásokban, sokak munkahelye kötődik a mezőgazdasághoz. Így van ez azokban az ágazatokban,

amelyek gépekkel, épületekkel, üzemanyaggal, műtrágyával, valamint állatgyógyászati szerekkel és állatorvosi szolgáltatásokkal látják el a gazdákat.

Sok munkavállaló áll alkalmazásban az élelmiszerek előkészítésével, feldolgozásával, csomagolásával, raktározásával, szállításával és kiskereskedelmi értékesítésével foglalkozó cégeknél. A mezőgazdaság és az élelmiszeripar együtt csaknem 40 millió munkahelyet biztosít az Európai Unióban.

Ahhoz, hogy korszerűen, hatékonyan és termelékenyen végezhessék a munkájukat, a gazdáknak, valamint az agráriumhoz kapcsolódó ágazatok szereplőinek könnyen hozzá kell férniük a mezőgazdasággal – így pl. a termelési eljárásokkal és a piaci fejleményekkel – kapcsolatos legújabb információkhoz. 2014 és 2020 között a közös agrárpolitika 18 millió vidéki lakos – azaz az EU vidéki térségeiben élő lakosok 6,4%-a – számára biztosított hozzáférést nagy sebességű technológiákhoz, valamint jobb internetes szolgáltatásokhoz és infrastruktúrához [Internet 2].

forrás: AKI APKO, 2012

3.ábra KAP közvetlen támogatások Magyarországon 2014-2020

Forrás Saját szerkesztés, Bakura, 2018

2.3.3 EK bemutatása a 22/2016 (IV.5.) FM rendeleten keresztül.

Az Egységes kérelmet 2016. évtől kezdődően a 22/2016 (IV.5.) rendelet szabályozza. Fontos, hogy az elektronikus úton benyújtott és a meghatalmazó által elektronikusan nem jóváhagyott meghatalmazás az Államkincstár és a Kormányhivatalok között létrejött Átruházási Megállapodás alapján az ügyfél lakóhelye/székhelye szerint illetékes kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztályhoz papír alapon is beérkezzen.

A meghatalmazott az adott jogcímben csak akkor járhat el, ha a meghatalmazás feldolgozásra került.

Kérelem benyújtása:

Az ügyfélnek az egységes kérelmet, ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton kell benyújtania. A benyújtásra kerülő kérelem, illetve adatváltozás Államkincstár általi fogadásának tényét a központi elektronikus szolgáltató rendszerben az ügyfél tárhelyére történt feltöltés jelenti.

Egységes kérelem beadásának módjai:

Évente egyszer az első webes beadó felületre való belépéskor az ügyfél-nyilvántartási adatok helyességét kötelező ellenőrizni. Ezt az ellenőrzést az „Ügyfél-nyilvántartás” menüben található „Nyilatkozat ügyfél-nyilvántartási adatok helyességéről” felületen lehet megtenni.

Az egységes kérelem benyújtásának lehetőségei:

- saját ügyfélkapun keresztül, (természetes személyek esetében)
- saját ügyfélkapuval nem rendelkező/képviselőt igénybe vevő ügyfelek esetén
 - nem természetes személyek elsődleges képviselőre jogosultja
 - meghatalmazott,
 - kamarai meghatalmazott
 - vélelmezett örökös (speciális esetben elhunyt természetes személy helyett).

Minden képviselőnek kérelemre nyilvántartásba vett ügyfélnek kell lennie legkésőbb a kérelem benyújtásával egyidejűleg elektronikusan nem értelmezhető az egyidejűleg, ott megelőzően (*Saját forrás*).

Nagyon fontos a kérelem benyújtás szempontjából a Meghatalmazás.

Meghatalmazott lehet minden olyan természetes személy, aki

- rendelkezik saját ügyfélkapuval;
- kérelemre nyilvántartott ügyfele az Államkincstárnak.

Meghatalmazás tárgyi hatálya:

- minden jogcímre;
- meghatározott jogcímekre;
- ügyfél-nyilvántartási ügyek intézésére kiterjedő (*Saját forrás*)

Beadási határidő:

- Az egységes kérelem május 16. és június 9. között történő benyújtása esetén a támogatási összeg kapcsán munkanaponként 1% késedelmi szankciót kell alkalmaznia a Magyar Államkincstárnak (továbbiakban: Államkincstár), azaz a késedelmi szankció május 16-án 1%, május 17-án 2% stb. (Ha május 15-e szombati, vagy vasárnapi napra esik, akkor a határidő a hétvégét követő hétfői nap.)
- A június 9-ét követően benyújtott egységes kérelem visszautasításra kerül. (A mezőgazdasági kockázatkezelési közösségi tagság az ezen időpontig bejelentett, a kárenyhítés szempontjából releváns területek alapján kerül meghatározásra.)
- A május 15-ig benyújtott egységes kérelmet késedelmi szankció nélkül május 31-ig adatváltozás keretében lehet módosítani.
- Június 1. és június 9. közötti módosítás a módosított parcellára vonatkozóan a támogatási összeg munkanaponként 1%-os csökkentésével jár. Június 9. után benyújtott módosítások a kifizetés szempontjából nem kerülnek figyelembevételre, technikailag át sem vezethetőek (*Forrás EK képzés, 2017*).
- **2023. évben a kérelem beadása április 20-án kezdődik és június 9-ig tart.**

Egységes kérelem kifizetése

Az egységes kérelem közvetlen támogatások kifizetése minden évben az előleg kifizetésekkel indult október 15-étől és a végkifizetésekkel zárult a következő év június 30-ig (22/2016 (IV.5.) FM rendelet).

2.3.4 Az EK keretében igényelhető támogatások

Az igényelhető támogatások külön kerültek csoportosításra, mert különböző borítékokból kerülnek kifizetésre (EMGA, EMOGA, EMVA)

EMOGA: Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garanciaalap, két külön alagra osztotta, nevezetesen az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapra (EMGA) és az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra (EMVA).

EMGA: A KAP I. pilléréhez tartozik, közvetlen támogatás.

EMVA: A KAP II. pilléréhez tartozik. Normatív állat- és Területalapú, valamint beruházás jellegű támogatás.

2.4 Változások 2023. évtől az EK vonatkozásában:

Elmondható, hogy kevés olyan ágazat van világviszonylatban, mely kiszolgáltatott a természet erejének. A mezőgazdaságot érintő ágazatok (gabonatermesztés, zöldség-gyümölcs termesztés, állattartás) bármilyen kisebb vagy nagyobb gazdaság esetében is, sajnos szembesül az elemi erőkkal. A termelő szempontjából ezért fontos, hogy az évek óta jól működő támogatási rendszerben részt vehessen. Aki érintett a termelésben, tisztában van vele, hogy a támogatás igénylésének feltételrendszere, a helyes gazdálkodás alapja. Helyes gazdálkodás nélkül sem a támogatást, sem a gazdaság jövedelmezőségét nem tudja elérni a termelő

- 2023 januártól teljesen megváltozik az Egységes Kérelemben igényelhető területalapú támogatás szabályrendszere, a változás minden kisebb és nagyobb gazdaságot érint. Az eddigi SAPS+Zöldítés támogatási formák megszűnnek. Helyette egy új, jobban differenciált, bonyolultabb támogatási rendszer kerül bevezetésre. A termelőnek nagyon fontos, hogy 2023-tól minden jogosult hektárja után megkapja az alaptámogatást. A redisztributív (közvetlen támogatások igazságosabb eloszlása) támogatással, minden gazdálkodó, aki alaptámogatást igényel, az igényelt területek után kiegészítő támogatásra is jogosult lesz.
- A termelő célja, hogy az új rendszernek megfeleljen, és minél több támogatást tudjon lehívni a rendelkezésre álló keretösszegekből. Az egyes jogcímek komoly előírásokat tartalmaznak, melyek be nem tartása szankciót jelenthet a gazdálkodókra nézve. Ennek ellenére, minden termelő megtalálhatja a számára legjobb és legkedvezőbb célprogram összetételét, melyet szankció nélkül, minden kötelezettséget betartva teljesíteni tud.
- Területalapú alap jövedelemtámogatás a fenntarthatóságot elősegítő, alapszintű támogatás, melynek, szinte minden termelő számára adottak. Ellenben a Fiatal gazda területalapú támogatást, kizárólag a fiatal mezőgazdasági termelők igényelhetik, mint kiegészítő jövedelemtámogatást, 18-40 éves korig, maximum 300 hektár területig.
- Az Agrár-ökológiai Alapprogram (AÖP) támogatás, szintén alap támogatásnak számít, amennyiben a vállalatokra komoly hangsúlyt fejez a termelő.
- Az Újraelosztó támogatás – Fenntarthatóságot elősegítő, átcsoportosítással nyújtható kiegészítő jövedelemtámogatás. A támogatás összegét a tagállam határozhatja meg, a 1200 hektárt nem meghaladó gazdaságok első 10 hektárja vonatkozóan a támogatás

78.000 Ft/ha és az első 10-300 hektárra vonatkozóan 68.000 Ft/ha. A 300 hektáron felüli területekre, illetve az 1200 hektárt meghaladó gazdaságok összes területére pedig mintegy 58 ezer Ft/ha a támogatás összege *(Saját szerkesztés)*.

2.5 Földvásárlás bemutatása, menete

A föld eladása esetén az adásvételi szerződés megkötését követően az eladónak 8 napon belül kell a szerződést 4 eredeti példányban eljuttatni a mezőgazdasági igazgatási szerv részére. (Földhivatali Főosztály) Ha az előzetes vizsgálat eredményeként a mezőgazdasági igazgatási szerv nem tagadja meg az adásvételi szerződés jóváhagyását, végzésben megállapítja a szerződés közzétételre való alkalmasságát és hivatalból elrendeli a szerződés közzétételét. Ezt a végzést megküldi az illetékes jegyzőnek, aki a szerződést 60 napra hirdetményi úton közzéteszi, illetve ezzel egyidejűleg megkeresi a föld fekvése szerint illetékes ingatlanügyi hatóságot is a föld tulajdonjogának átruházására irányuló szerződés benyújtása tényének feljegyzése érdekében a Járási Földhivatalt (NAK).

Az adásvételi szerződés hirdetményi úton történő közlése az elektronikus tájékoztatási rendszer keretében működő kormányzati honlapon (a továbbiakban: kormányzati portál) történő közzététellel valósul meg azzal, hogy a szerződésben felismerhetetlenné kell tenni az eladó és a vevő nevén, lakcímén vagy értesítési címén, valamint állampolgárságán kívül valamennyi természetes személyazonosító adatot. Elfogadó jognyilatkozatot ezen 60 napos, jogvesztő határidőn belül lehet tenni, azaz az elővásárló ebben a 60 napban élhet elővásárlási jogával. Ha valaki elfogadó jognyilatkozatot tesz, akkor a jegyző köteles az elfogadó jognyilatkozat személyes átvételekor az elővásárlásra jogosult személyazonosságát ellenőrizni az elfogadó jognyilatkozatban szereplő természetes személyazonosító adatoknak a személyazonosító okmányban foglalt adatokkal való összevetésével, továbbá az elővásárlásra jogosultat nyilatkoztatni arról, hogy az elfogadó jognyilatkozaton szereplő aláírását a saját kezű aláírásának ismeri el. Ha a jegyző megállapítja, hogy az elfogadó jognyilatkozat az azt átadó elővásárlásra jogosulttól származik, ezt a tényt az elfogadó jognyilatkozaton az aláírásával igazolja, és azt átveszi. Ha a jegyző azt állapítja meg, hogy az elfogadó jognyilatkozat nem az azt átadó személytől származik, a jegyző az elfogadó jognyilatkozat átvételét megtagadja, és ennek tényét, valamint okát az elfogadó jognyilatkozaton rögzíti. A 60 nap letelte után a jegyző 8 napon belül iratjegyzékkel megküldi a mezőgazdasági igazgatási szerv részére az adásvételi szerződést. Ezt követően a

mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresi a Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarát, aki ezen eljárásban, mint helyi földbizottság jár el.

Az Agrárkamara megvizsgálja, hogy:

az adásvételi szerződés megfelel-e

- birtokviszonyok átláthatóságára,
- a spekulatív földszerzések megelőzésére,
- az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező fölbirtokok kialakítására és megőrzésére,
- a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére,
- az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, és
- a mezőgazdaságban a generációváltás elősegítésére

vonatkozó általános agrárpolitikai és földbirtok-politikai érdekeknek.

Az Agrárkamara a mezőgazdasági igazgatási szerv megkeresésének beérkezésétől számított 30 napon belül adja ki az állásfoglalását (NAK).

Az Agrárkamara az alábbi döntéseket hozhatja:

1. Ha nincs elfogadó jognyilatkozatot tevő:

- támogatja a vevőt
- nem támogatja a vevőt

2. Ha van elfogadó jognyilatkozatot tevő:

- támogatja a vevőt, nem támogatja az elővásárlót
- támogatja az elővásárlót, nem támogatja a vevőt
- egyik felet sem támogatja
- mindkét felet támogatja (ebben az esetben a mezőgazdasági ig. szerv azzal hagyja jóvá a szerződést, aki a földforgalmi tv. 18§-a szerinti rangsor alapján előrébb van.
Ha a 2 fél azonos ranghelyen van, akkor a vevővel kell jóváhagynia a szerződést)

Abban az esetben, ha több elővásárló is tett elfogadó jognyilatkozatot és valamennyien azonos ranghelyen vannak, akkor az Agrárkamara állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 8 napon 15 napos határidővel felhívja a választási jogának gyakorlására. Az eladónak teljes bizonyító erőjű magánokiratba kell foglalnia a nyilatkozatát

arról, hogy a több, azonos ranghelyen álló elővásárlásra jogosultak közül melyik jogosulttal kíván szerződni (NAK).

Az Agrárkamara állásfoglalásának átvétele után a jóváhagyásról a mezőgazdasági igazgatási szerv - a helyi földbizottság állásfoglalásának beérkezése napját követő naptól számított 15 napon belül - önálló határozatot hoz, és ezzel egyidejűleg az adás-vételi szerződést záradékkal látja el. A mezőgazdasági igazgatási szerv a döntését közli az eladóval, az adásvételi szerződés szerinti vevővel, valamint azokkal az elővásárlásra jogosultakkal, akik az adásvételi szerződésre elfogadó jognyilatkozatot tettek, továbbá a helyi földbizottsággal.

Fogalmak, kifejezés magyarázat:

Elővásárlási sorrend:

1. állam, 2. tulajdonostás, 3. földhasználó, 4. kiemelt tevékenységet végző (állattartó, ökotudáskodó, vetőmagtermesztő, földrajzi árujelzős termék előállító, kertészeti tevékenységet végző), 5. helyben lakó szomszéd, 6. helyben lakó, 7. 20 km-en belül lakó
A 2023. évi változást követően a 4. és az 5. pont helyet cserél (NAK).

Helyben lakó:

- a) az a természetes személy, aki életvitelszerűen legalább 3 éve azon a településen lakik, amelynek közigazgatási területén az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgyát képező föld fekszik, továbbá
- b) ha az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgya szőlő művelési ágban nyilvántartott föld, akkor az a hegyközségi tag természetes személy is, aki életvitelszerűen legalább 3 éve annak a hegyközségnek a működési területéhez tartozó borvidéki településen lakik, amely hegyközség működési területén az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgyát képező föld fekszik

Helyben lakó szomszéd:

- a) aki helyben lakó és a legalább egy éve tulajdonában vagy használatában lévő föld szomszédos az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgyát képező földdel, vagy
- b) akinek az életvitelszerű lakáshasználatának helye legalább 3 éve azon a településen van, mely szomszédos az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgyát képező föld fekvése szerinti településsel, és a legalább egy éve tulajdonában vagy használatában lévő, az

életvitelszerű lakáshasználatának helye szerinti településen fekvő földje szomszédos az adásvételi, a csere vagy a haszonbérleti szerződés tárgyát képező földdel szomszédos föld: az olyan föld, amely – a település közigazgatási határától függetlenül – a jogügylet tárgyát képező földdel közvetlenül, illetve önálló helyrajzi szám alatt nyilvántartott út, vasút, kerékpárút, árok, csatorna közbe ékelődésével közvetve érintkezik (*Anréka, 2023*).

Egybefoglalt vételár:

Amikor egy adásvételi szerződésben több ingatlan adásvételéről állapodnak meg, egyértelműen ki kell tűnnie nem csak az egyes ingatlanok vételárának, de annak is, hogy az elővásárlásra jogosult rájelentkező elővásárlási jogát is ingatlanonként külön gyakorolhatja, továbbá nem határozható meg olyan feltétel, amely az elővásárlásra jogosult rájelentkezőt a megvásárolni kívánt ingatlan szerződéses vételáránál nagyobb összeg, különösen az ingatlanok együttes vételárának megfizetésére szorítaná (*Anréka, 2023*).

2.6 Települési Agrárbizottság (TAB) munkája a földügyek bírálata során:

A helyi földbizottság, nem más, mint az Agrárkamara vármegyei Elnöksége, amely Heves megyében 1 elnökből és 6 alelnökből áll. A megkeresésben említett Települési Agrárgazdasági Bizottság (a továbbiakban: TAB) az Agrárkamara által létrehozott, minden településen működő, helyi gazdálkodókból álló bizottság. A TAB-okat az Agrárkamara azért hozta létre, hogy egy-egy föld adásvétel, illetve csere kapcsán a helyi gazdálkodók elmondhassák a véleményüket, álláspontjukat, tájékoztassák a lényegesnek vélt információkról a helyi földbizottságot. A TAB-ok a földforgalmi eljárásában csupán véleményezési jogkörrel vesznek részt, az ő álláspontjuk nem bír kötelező erővel a helyi földbizottságra nézve. A végső döntést (a TAB véleményét is mérlegelve), a helyi földbizottság hozza meg. Ez, a helyi földbizottság által meghozott döntés bír kötelező erővel a Mezőgazdasági Igazgatási Szervre (*Saját szerkesztés, NAK*).

2.7 Járási Agrárbizottság (JAB) munkájának bemutatása

Azokon a településeken, ahol a TAB nem tudott megalakulni (nem volt 3 fő gazdálkodó kamarai tag, aki rész vesz a TAB munkájában), ott a településhez tartozó járásban a környező települések TAB elnökei közül 3-8 fő megalakította a JAB-ot. A JAB 1 fő elnökből és tagokból áll. A földügy adásvételi szerződések feldolgozása után a JAB tagjainak kerül megküldésre e-mail útján, NY-99 formanyomtatványon, amit véleményezés után e-mailen

visszaküldenek a földügyi referens és földügyi adminisztrátor számára *(Saját szerkesztés, NAK)*.

2.8 Csereszerződés bírálata:

2019. évtől Agrárkamarai jóváhagyáshoz lett kötve a csereszerződések bírálata.

A földforgalmi törvény 12. § (1) A föld tulajdonjogát csere jogcímén akkor lehet megszerezni, ha a csereszerződésben a felek a föld tulajdonjogának kölcsönös átruházására vállalnak kötelezettséget és

a) a csere tárgyát képező egyik földrészlet az azt megszerző cserepartnernek a már tulajdonában álló földrészletével azonos településen fekszik, vagy

b) a cserepartnernek

ba) egyike helyben lakónak minősül, vagy

bb) * egyikének életvitelszerű lakáshasználata helye vagy a mezőgazdasági üzemközpontja legalább 3 éve azon a településen van, amelynek közigazgatási határa a csere tárgyát képező föld fekvése szerinti település közigazgatási határától közúton vagy közforgalom elől el nem zárt magánúton legfeljebb 20 km távolságra van *(Saját szerkesztés, NAK)*.

2.9 Haszonbérlet vizsgálata NAK részéről

2022. január 1. napján életbe lépett az egyes agrártárgyú törvények módosításáról szóló 2021. évi CL. törvény azon rendelkezése, ami alapján a Földhivatalnak meg kell tagadnia a hatósági jóváhagyáshoz kötött haszonbérleti szerződések jóváhagyását, amennyiben a helyben szokásos viszonyokhoz képest a szerződésbe foglalt haszonbérleti díj mértéke aránytalan lenne.

2022. július 1-től kezdődően a NAK is vizsgálja a haszonbérleti díjak aránytalanságát, és az esetlegesen tapasztalt aránytalanság esetén, azt jelezheti a Földhivatal részére. Ez a rendelkezés segíthet gátat szabni a haszonbérleti díjak aránytalan mértékű emelkedésének. A NAK eljárása a már meglévő ügyintézési határidőkhöz igazodik, így a szerződés vizsgálatának folyamata nem hosszabbodik meg.

A Földforgalmi törvény értelmében a haszonbér értékét aránytalannak kell tekinteni, ha az érintett föld nem rendelkezik olyan előnyös tulajdonságokkal (pl. a föld fekvése, minősége vagy öntözhetősége), amelyek a helyben szokásos haszonbér mértékétől való eltérést indokolják.

A NAK-ot nyilatkozata esetén, a hatósági eljárásában az ügyfél jogállása, a Földhivatal haszonbérleti szerződést jóváhagyó vagy megtagadó határozata elleni közigazgatási perben pedig keresetindítási jog illeti meg. *(Saját szerkesztés, NAK)*

2.10. Jogszabályok

A feladat során alkalmazandó jogszabályok:

- 2013. évi CXXII. törvény a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról
- 2012. évi CCXIX. törvény a hegyközségekről
- 474/2013. (XII. 12.) Korm. rendelet az elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlása érdekében az adás-vételi és a haszonbérleti szerződés hirdetményi úton történő közlésére vonatkozó eljárási szabályokról

3. Anyag és módszer

Magyarország területe 93 030 négyzetkilométer. A mezőgazdaságban a termő terület 77 150 négyzetkilométer, ami a teljes terület 85,6 százaléka. Heves vármegye esetében a teljes területe 3 637 km², a termő terület 2 690 négyzetkilométer, ami 74 százalék, tehát Heves megyében az országos átlaghoz képest több a művelés alól kivett terület.

3. táblázat Földterület művelési ágak szerint Magyarország (2000, 2005, 2019)

Művelési ág	2000 év (ezer hektár)	2005 év (ezer hektár)	2019 év (ezer hektár)
Szántó	4499,8	4513,1	4317,7
Gyümölcsös	95,4	102,8	94,4
Szőlő	105,9	86,0	68,4
Gyep	1051,2	1056,9	790,4
Kert	101,6	95,9	38,6
Mezőgazdasági terület	5853,9	5854,7	5309,5
Erdő	1769,6	1836,4	1939,5
Nádas	60,0	62,0	34,9
Halastó	32,0	33,8	35,2
Termő terület	7715,5	7787,1	7319,1
Művelés alól kivett	1587,5	1516,3	1984,3
ÖSSZESEN	9303,0	9303,4	9303,4

Forrás: Saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

3.1 Heves vármegye bemutatása:

Természeti adottságok:

Heves vármegye az ország kisebb megyéi közé tartozik, területe 3637 km², az ország területének 3,9%-a. Az Északi-középhegység és az Alföld határterületein fekszik, a két nagytáj találkozása változatossá teszi arculatát. A megyét délkeletről a Tisza-tó határolja, amely Magyarország legnagyobb mesterséges tava. Legnagyobb folyóvizei a Tisza, a Zagyva, a Tarna, a Laskó- és az Eger-patak. A Zagyva és a Tarna között helyezkedik el hazánk legmagasabb hegysége, a Mátra. Ősét vulkáni tevékenység hozta létre, ezen kívül a déli lankásabb részt üledékek temették be. Itt található az ország legmagasabb pontja, a Kékestető (1014 m).

A vármegye keleti részén a Mátrától eltérő jellegű Bükk-hegység terül el, melynek fő tömegét mészkő alkotja.

A vármegye éghajlatát felszíni tagoltsága jelentősen befolyásolja. A hegyvidék hűvös, de kiegyenlítettebb, míg az alföldi terület melegebb, de kontinentálisabb.

A vármegye természetes vízkészletben szegény, területi eloszlása is kedvezőtlen. A vízellátásban jelentős szerepet töltenek be a felszín alatti karszt- és rétegvizek. Parád, Mátraderecske, Bükkszék, Recsk és Eger környékén ásvány- és gyógyvíz-lelőhelyek találhatók, melyekre már a török korban gyógyfürdők épültek. Egerszalók nevezetessége a termálforrás, a lefolyó víz által létrehozott mészkődomb, melyet folyamatosan épít a 65–68 °C-os gyógyvíz. A vármegyejelentősebb ásványi anyagai a lignit, a színes fémérc és a mészkő, de talajában megtalálható az andezit, a tufa, az agyag és a kavics is (*Forrás: Saját szerkesztés, KSH*).

Heves vármegye társadaloma:

Heves vármegye népessége előzetes adatok alapján 2014. január 1-jén 304 000 fő volt, az ország népességének 3,1%-a. A vármegye 11 városában élt a népesség 45%-a.

A népesség fogyása összefüggésben van a térség gazdasági helyzetével, az ebből adódó elvándorlással és a természetes fogyással. 2001 óta a halálozások száma minden évben meghaladta az élveszületéseket. A megyében a nők aránya 53, a férfi aké 47% volt. A gyermekkorúak aránya közel azonos, az időskorúaké 1,2 százalékponttal volt magasabb az országos átlagnál. Heves megyéből 2005 óta minden évben többen költöztek el, mint ahányan oda mentek. 2001 és 2013 között közel 8300 fős vándorlási veszteség keletkezett. Tovább javult (2001-hez képest) a vármegye népességének iskolázottsága a 2011. évi népszámlálás adatai alapján. A 15 éves és idősebbek 93%-a végezte el az általános iskola nyolc osztályát, a 18 éves és idősebbek 44%-a legalább érettségivel, a 25 éves és idősebbek 15%-a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezett. 2013-ban a munkaerő-piaci folyamatok az előző évhez képest Heves megyében is kedvezően alakultak. A KSH munkaerő felmérése alapján a 15–74 éves népesség 54%-a (országosan 57%-a) tartozott a gazdaságilag aktívak közé. A foglalkoztatottak száma az országosnál nagyobb mértékben nőtt, és a munkanélkülieké jobban fogyott. Bár a munkanélküliségi ráta erőteljesen csökkent, még mindig magasabb, mint az országban (*Forrás: Saját szerkesztés, KSH*).

Heves vármegye gazdasága:

A főváros és a megyék rangsorában Heves vármegye 2012-ben a 14. helyen állt. Az alapáron számított bruttó hozzáadott érték gazdasági áganként változóan alakult. Legnagyobb súlya az iparnak volt (35%). A bruttó hozzáadott értékből az építőipar és a mezőgazdaság részesedése meghaladta az országos átlagot.

Heves megyében az országosnál kisebb a szántó, a nádas, a halastó, nagyobb a konyhakert, a gyep, az erdő, a művelés alól kivett területek aránya. Ugyanakkor az országban itt a legnagyobb szőlőterület részesedése, míg a gyümölcsösé a hazai átlaggal megegyező.

A vármegye déli része jó színvonalú zöldség-, ezen belül görögdinnye termesztéséről ismert. A két történelmi borvidéket (az Egrit és a Mátraaljait) nemzetközileg is jelentős szőlőtermelés és borászat jellemzi. *(Forrás: Saját szerkesztés, KSH)*

4. táblázat **Földterület művelési ágak szerint Heves vármegye (2000, 2005, 2019)**

Művelési ág	2000 év (ezer hektár)	2005 év (ezer hektár)	2019 év (ezer hektár)
Szántó	154,7	153,6	131,9
Gyümölcsös	2,9	4,0	5,9
Szőlő	9,5	12,8	10,0
Gyep	39,8	39,5	30,1
Kert	5,7	5,7	2,2
Mezőgazdasági terület	212,6	215,6	180,1
Erdő	107,5	85,1	88,6
Nádas	0,0	0,2	0,1
Halastó	0,2	0,4	0,3
Termő terület	320,3	301,3	269,1
Művelés alól kivett	60,5	78,8	96,2

Forrás: Saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

Választott éveim indokolása:

2000 év: A mezőgazdasági gazdálkodók nemzeti támogatáson keresztül vették igénybe támogatásukat, távol az Uniós csatlakozás, csak a nemzeti érdek érvényesül.

2005. év: Uniós csatlakozásunkat követő év, a termelők kezdenek alkalmazkodni az Uniós támogatások rendszeréhez.

2019. év: KAP 2014-2020 időszakának utolsó előtti éve, 2018. évben kevés volt a megyében a kedvezőtlen időjárási tényező, mely jó hatással volt a földvásárlásra.

A beruházások megoszlásának választásom a 2012. évre esett, mert a 2004-2021 (földvásárlás vizsgált időszaka) köztes évvel szemléltetem a beruházásokat Heves megyében.

4.ábra **Beruházások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint 2012-ben**

Forrás: Saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

Jól látható, hogy a mezőgazdaság a Heves megyében létrejövő beruházásokból 5,8 %-ot kap. Szakdolgozatom témáját két részről vizsgáltam:

3.2 EK összegének összehasonlítása a vármegye földvásárlásával

Évekre bontva az Egységes kérelem összege, összehasonlítva a földvásárlás db számával.

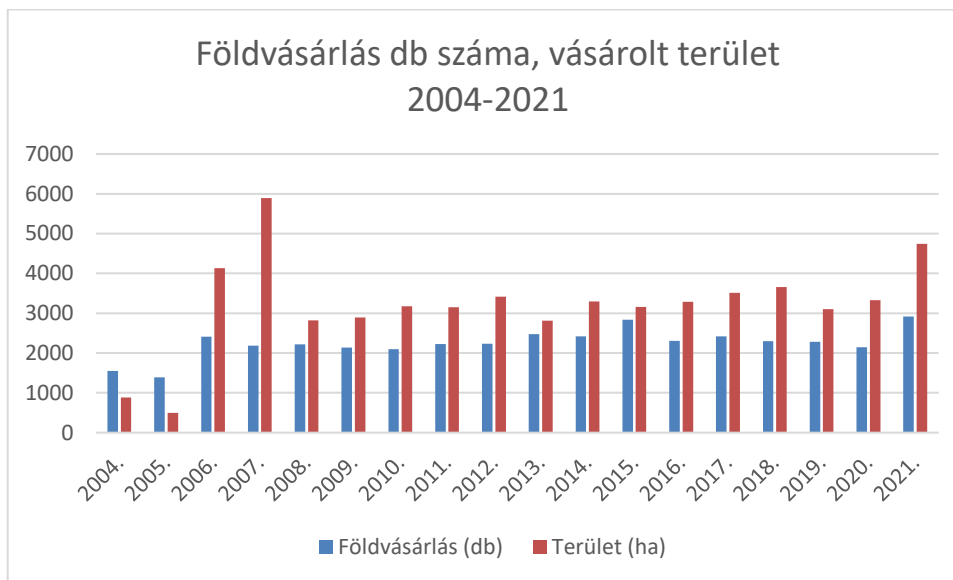
5. táblázat **Földvásárlás Heves vármegyében 2004-2021. évben**

Év	DB	HEKTÁR	Egységes kérelem összege (Ft)	ebből zöldítés (Ft)
2004	1 550	880	17 992	0
2005	1 392	500	21 518	0
2006	2 410	4 128	27 925	0
2007	2 184	5 894	26 452	0
2008	2 217	2 821	32 255	0
2009	2 141	2 892	42 941	0
2010	2 099	3 176	47 485	0
2011	2 224	3 152	58 073	0
2012	2 230	3 416	60 963	0
2013	2 471	2 812	70 442	0
2014	2 417	3 294	70 703	0
2015	2 834	3 157	72 357	25 609
2016	2 305	3 288	71 648	25 422
2017	2 147	3 510	71 417	25 334
2018	2 296	3 660	74 441	26 406
2019	2 281	3 101	76 758	27 224
2020	2 147	3 325	82 930	29 416
2021	2 917	4 746	79 976	28 267

Forrás: Saját szerkesztés, Heves Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály, NAK

Heves Vármegyei Igazgatósága

Céлом táblázatom tartalmi elemeinek egzakt módon ismertetése pusztán csak tényyszerű, pontos adatokkal történő kimutatása volt. A tényyszerű feltárásban leginkább a vásárlások darab száma, és az Egységes kérelem viszonyát évekre vetítve vizsgáltam. Kimutatható, hogy a darab szám és a vásárolt hektár között egyenes arányosság figyelhető meg, kivéve a 2007. év, ami azzal magyarázható, hogy 2006. évben nagyon megnőtt a támogatási összeg az előző évihez képest, illetve 2007. évben kevesebb volt a támogatás mint 2006. évben.

5.ábra **Földvásárlás db száma, vásárolt terület 2004-2021**

Forrás: Saját szerkesztés 5. táblázat alapján

3.3 Kérdőíves nyilatkoztatás a vármegye gazdálkodóinak

Heves vármegye 7 járásában véletlenszerűen 20 kérdőív megküldése gazdálkodók számára, 70 fő női gazdálkodó, 70 fő férfi gazdálkodó számára.

A tényyszerű adatok mellett szerettem volna megvizsgálni a gazdálkodók válaszaiból, szokásaikból, vásárlási szándékukból, fontossági sorrendjükből az Egységes kérelmet a földvásárlásukra. A termőföld a növények termőhelyéül szolgál. Fontos a talajművelés, a megfelelő agrotechnika alkalmazása, mert a föld termőképessége csak így őrizhető meg. Kérdőívemet úgy állítottam össze, hogy képet kapjak a gazdálkodók életkoráról, végzettségükről, mióta, milyen művelési ágon gazdálkodnak, a területük méretéről, Egységes kérelem igénylésükről, és ezek összegének felhasználásáról. A beérkezett válaszokat feldolgoztam, melyet a 6. táblázatba szemléltetek:

6. táblázat **Kérdőíves válaszok elemzése**

Megnevezés	Eger	Gyöngyös	Füzesabony	Pétervására	Hatvan	Heves	Bélapátfalva	Összesen
1. Gazdálkodó neme								
nő	2	3	3	2	5	2	3	20
férfi	9	8	7	8	8	8	7	55
2. Gazdálkodó életkora								
18-30	0	0	1	1	1	1	0	4
31-40	2	0	1	4	0	1	2	10
41-50	2	4	4	1	3	0	2	16
51-60	3	2	0	2	4	5	2	18
61-	4	5	4	2	5	3	4	27
3. Szakirányú végzettsége van								
igen	10	8	8	10	13	10	8	67
nem	1	3	2	0	0	0	2	8
4. Ha van szakirányú végzettsége								
középfokú	2	5	1	1	6	2	3	20
felsőfokú	5	2	5	3	5	4	4	28
aranykalászos gazda	3	1	2	6	2	4	1	19
5. Főállásban végzi mezőgazdasági tevékenységet								
igen	8	5	9	3	9	9	7	50
nem	3	6	1	7	4	1	3	25
6. Mióta foglalkozik gazdálkodással								
0-10 év	1	1	0	3	1	1	3	10
11-20 év	1	1	4	3	3	0	1	13
21-30 év	6	3	4	4	5	6	4	32
31- év	3	6	2	0	4	3	2	20
7. Milyen művelési ágon gazdálkodik								
szántó	5	7	10	8	13	10	9	62
szőlő	9	9	0	0	2	0	0	20
gyümölcsös	1	2	0	1	4	5	0	13
legelő	2	1	3	8	1	2	5	22
rét	1	1	4	8	0	1	2	17
erdő	1	0	0	7	0	0	5	13
8. Milyen nagyságú területen gazdálkodik								
0-10 hektár	2	5	1	0	1	0	3	12
11-20 hektár	2	1	1	1	1	1	2	9
21-50 hektár	3	2	4	1	1	0	2	13
51-300 hektár	4	2	3	7	10	7	3	36
301- hektár	0	1	1	1	0	2	0	5
9. Mezőgazdasági területét mennyivel szeretné növelni								
0-10 %	6	7	3	6	2	4	3	31
11-20 %	3	2	3	3	2	1	2	16
21-50 %	2	2	3	1	6	3	4	21
51-100 %	0	0	1	0	2	2	0	5
101-%	0	0	0	0	1	0	1	2
10. Egységes kérelem támogatás mellett milyen támogatást vesz igénybe								
AKG	6	5	5	2	7	6	3	34
NATURA 2000	3	0	4	4	0	3	3	17
Termeléshez kötött támogatások	3	3	3	4	5	6	8	32

11. Mire költi az Egységes kérelem összegét								
Magam és családom megélhetésére	2	8	5	4	5	5	6	35
Új-használt mg-i gépek vásárlására	6	4	9	7	7	3	3	39
Jobb minőségű vetőmag vásárlására	0	0	1	1	5	2	0	9
Technológiai fejlesztés	6	5	2	8	5	8	6	40
Földvásárlás	9	7	6	10	11	8	6	57
12. Mennyire befolyásolja az Egységes kérelem összege a földvásárlását								
nem befolyásolja	5	4	3	0	1	1	0	14
kis részben befolyásolja	2	4	1	4	3	4	3	21
nagy részben befolyásolja	4	3	6	6	9	5	7	40
13. Amennyiben befolyásolja milyen %-ban vásárol az Egységes kérelemből-ből földet								
0-10 %	6	6	4	1	2	4	2	25
11-40 %	2	4	3	5	7	4	5	30
41-80 %	3	0	3	4	2	1	2	15
81-100 %	0	1	0	0	2	1	1	5

Forrás: Saját szerkesztés

4. Eredmények és értékelésük

Tényfeltáró adatgyűjtési és kérdőíves nyilatkoztatási munkámat kiértékelem.

4.1 EK összegének összehasonlítása a vármegye földvásárlásának értékelése

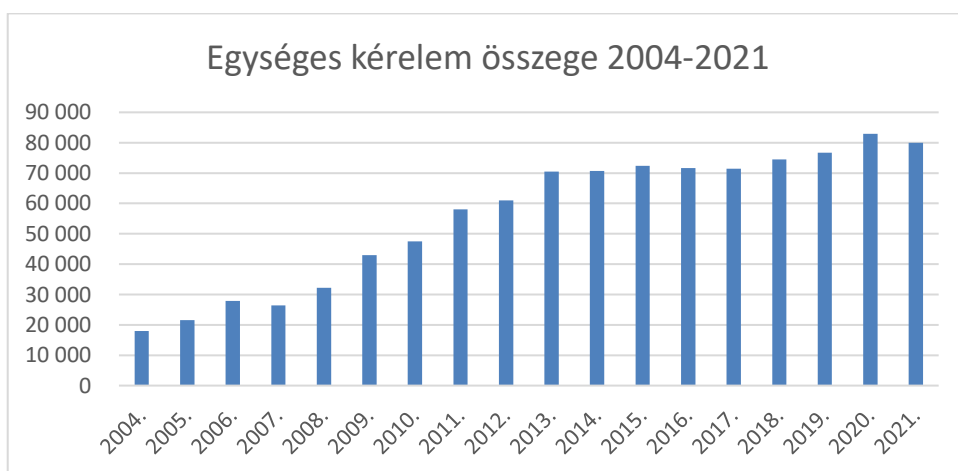
Téma értékelésemet gyakorlati adatok, feldolgozásával kezdem, ahol összehasonlítom az Egységes kérelem összegét a Heves megyében lévő földvásárlással.

7. táblázat Földvásárlás Heves vármegyében 2004-2021. évben

Év	DB	HEKTÁR	Egységes kérelem összege (Ft)	ebből zöldítés (Ft)
2004	1 550	880	17 992	0
2005	1 392	500	21 518	0
2006	2 410	4 128	27 925	0
2007	2 184	5 894	26 452	0
2008	2 217	2 821	32 255	0
2009	2 141	2 892	42 941	0
2010	2 099	3 176	47 485	0
2011	2 224	3 152	58 073	0
2012	2 230	3 416	60 963	0
2013	2 471	2 812	70 442	0
2014	2 417	3 294	70 703	0
2015	2 834	3 157	72 357	25 609
2016	2 305	3 288	71 648	25 422
2017	2 147	3 510	71 417	25 334
2018	2 296	3 660	74 441	26 406
2019	2 281	3 101	76 758	27 224
2020	2 147	3 325	82 930	29 416
2021	2 917	4 746	79 976	28 267

*Forrás: Saját szerkesztés, Heves Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály, NAK
Heves Vármegyei Igazgatósága*

Diagramos formában szemléltetem az Egységes kérelem összegét:

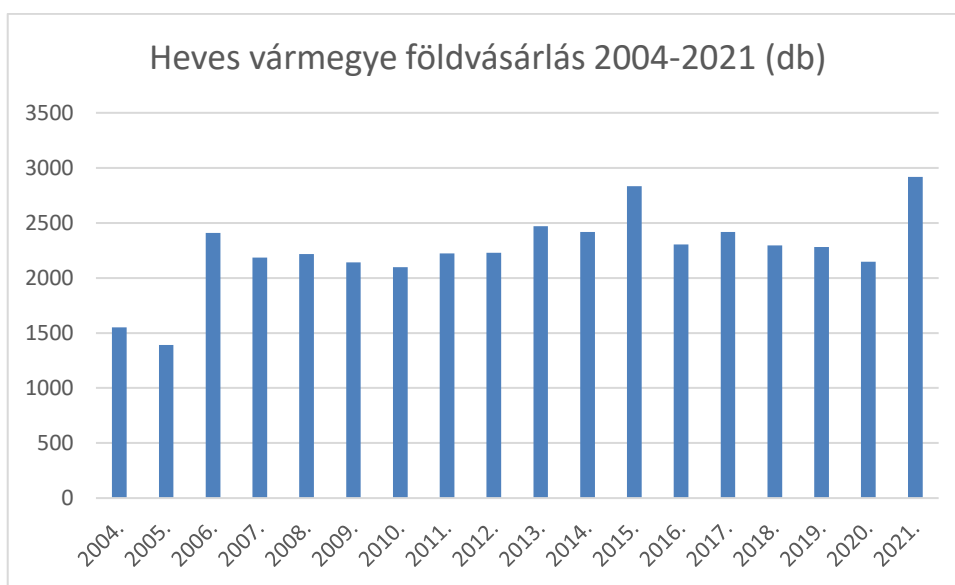
6. ábra Egységes kérelem összege 2004-2021

Forrás saját szerkesztés Egységes kérelem összegek alapján

Megállapítható, hogy az Egységes kérelem összege hatással van a Heves vármegyei földvásárlásra. A támogatás összege 2020. évben volt a legmagasabb, amit 2021. június 30-ig került kifizetésre, 2021. évben rekord nagyságú volt a vármegye földvásárlása.

Jól látható, hogy az évek elteltével az Egységes kérelem emelkedett, kivéve a 2021 év, ahol a 2020. évihez képest pici csökkenés tapasztalható. 2004-2013 nagy léptékben emelkedtek a kifizetések, ami a 9 év vonatkozásában 52 450 Ft/hektárt jelentett.

A megyében a földvásárlás 2006, 2013, 2015, és 2021 évben volt kimagasló. A 2021. évi a 2020 évi Egységes kérelem hektárra vetített ára a legmagasabb volt.

7. ábra Heves megye földvásárlás 2004-2021 (db)

Forrás saját szerkesztés 7. táblázat alapján

Jó látható, hogy mind az Egységes kérelem, illetve földvásárlás tekintetében emelkedés tapasztalható. Azonban a földvásárlást a következő tényezőket nagyban befolyásolják:

- földárak alakulása
- földvásárlás-földbérlet kapcsolata
- kedvezőtlen időjárás (aszály, fagy, jég, belvíz)
- birtokméret

4.1.1 Földárak alakulása:

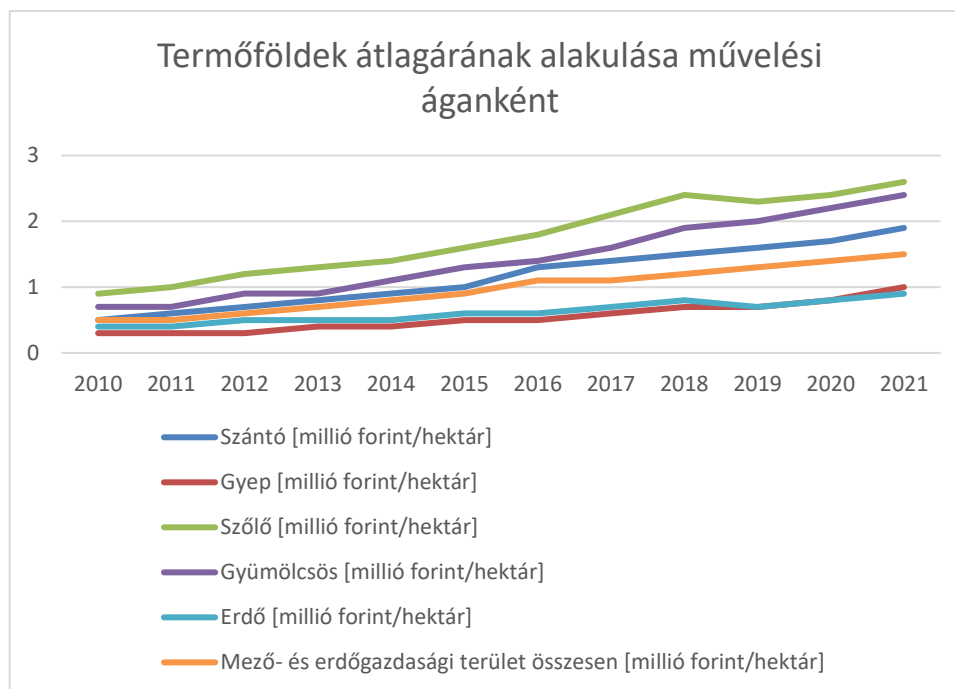
Jó látható, hogy országosan hogyan változtak az átlagárak Magyarországon. Természetesen van olyan területek, melyek az átlagárakat torzítják felfelé (jó minőségű terület, magas aranykorona értékkel, jó fekvés, öntözhetőség), és vannak olyan területek melyek lefelé torzítják az átlagárat (rossz fekvés-úttól távol fekvő, nehéz öntözhetőség, kis aranykorona értékű területek).

8. táblázat **Termőföldek átlagárának alakulása művelési áganként Magyarországon**
(millió forint/hektár)

Időszak	Szántó	Gyep	Szőlő	Gyümölcsös	Erdő	Mező és erdőgazdasági terület összesen
	millió Ft/hektár					
2010	0,5	0,3	0,9	0,7	0,4	0,5
2011	0,6	0,3	1,0	0,7	0,4	0,5
2012	0,7	0,3	1,2	0,9	0,5	0,6
2013	0,8	0,4	1,3	0,9	0,5	0,7
2014	0,9	0,4	1,4	1,1	0,5	0,8
2015	1,0	0,5	1,6	1,3	0,6	0,9
2016	1,3	0,5	1,8	1,4	0,6	1,1
2017	1,4	0,6	2,1	1,6	0,7	1,1
2018	1,5	0,7	2,4	1,9	0,8	1,2
2019	1,6	0,7	2,3	2,0	0,7	1,3
2020	1,7	0,8	2,4	2,2	0,8	1,4
2021	1,9	1,0	2,6	2,4	0,9	1,5

Forrás: Saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

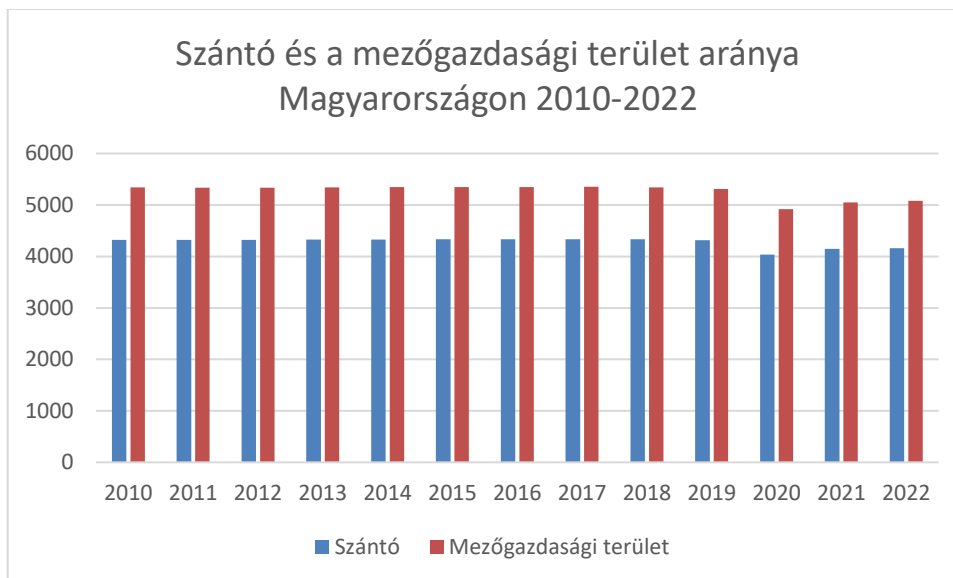
A számok önmagukért beszélnek, az szeretném diagramos formában is megmutatni (8. ábra)

8. ábra **Termőföldek átlagárának alakulása művelési áganként**

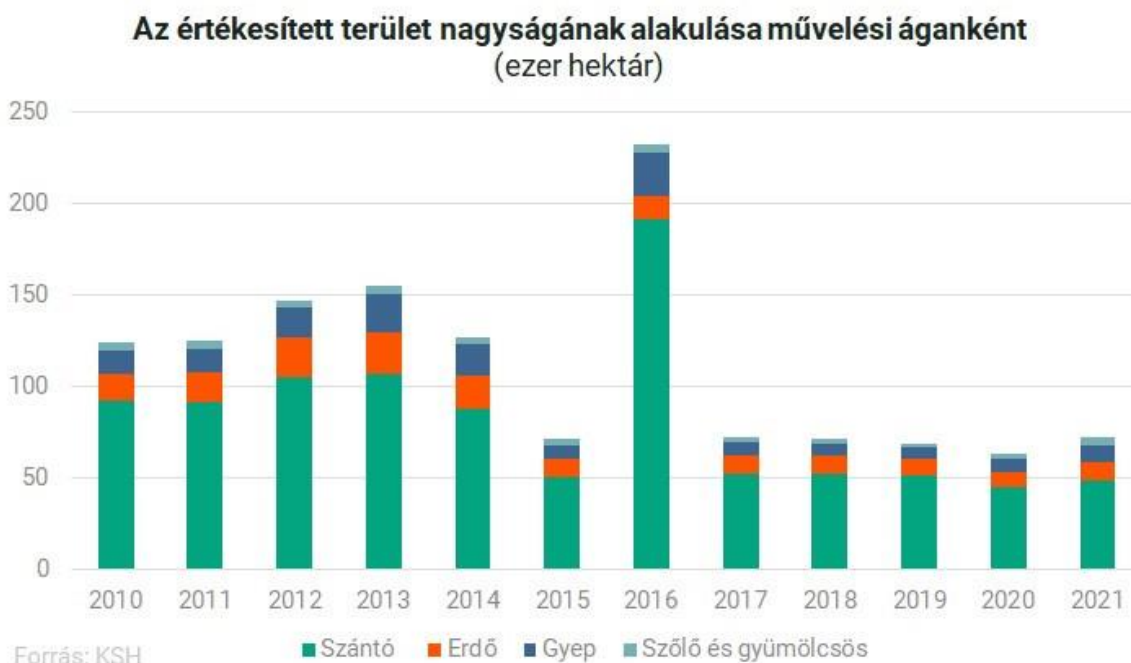
Forrás saját szerkesztés 8. táblázat alapján, Ksh.hu/stadat

Az országban a legnagyobb számban a szántó művelési ág kerül megvásárlásra. Szántó művelési ág a legnagyobb aránya a mezőgazdasági területnek, 2010 óta 81-82 % (9. ábra) százalékát teszi ki. Ezen termesztjük búzát, kukoricát, napraforgót, árpát legfontosabb szántóföldi kultúrnövényeinket.

9. ábra Szántó és a mezőgazdasági terület aránya Magyarországon 2010-2022

Forrás: [Ksh.hu/stadat]

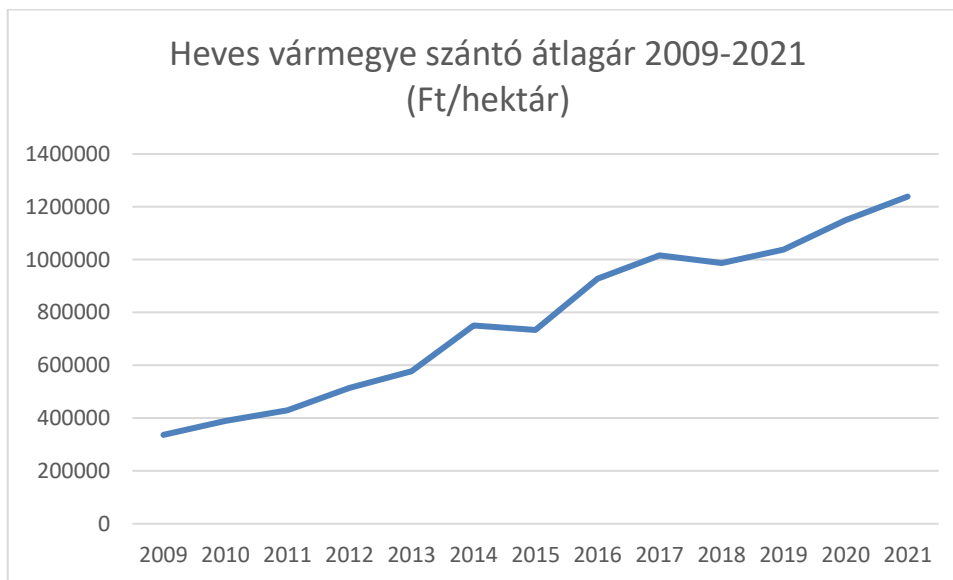

10. ábra Az értékesített terület nagyságának alakulása művelési áganként (ezer hektár)

Forrás: [Internet 3]

Mivel Heves vármegyei viszonylatban is ezt a művelési ágot vásárolják legnagyobb számban ezt szeretném szemléltetni:

Szántó: 2009-ben 336 600 Ft, 2010-ben 389 200 Ft, 2011-ben 430 100 Ft, 2012-ben 513 800 Ft, 2013-ban 577 900 Ft, 2014-ben 750 100 Ft, 2015-ben 733 600 Ft, 2016-ban 927 300 Ft, 2017-ben 1 016 500 Ft, 2018-ban 987 400 Ft, 2019-ben 1 038 300 Ft, 2020-ban 1 149 900 Ft, 2021-ben 1 238 700 Ft

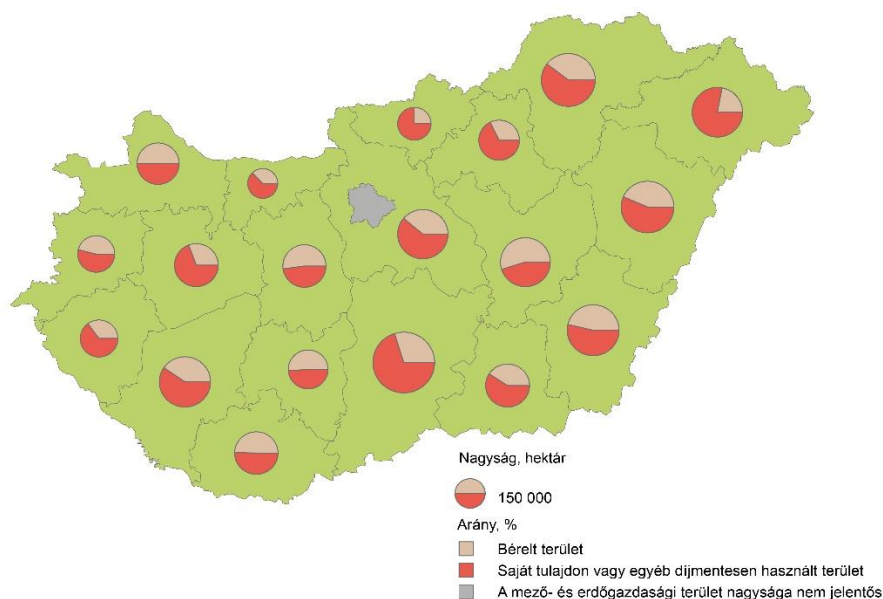
11. ábra Heves vármegye szántó átlagár 2009-2021

Forrás saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

Két év kivételével (2014-2015, 2017-2018) emelkedtek az átlagárak, ennél a két évnél is nagyon minimális a visszaesés az átlagár tekintetében.

4.1.2 Földvásárlás-földbérlet kapcsolata:

A termőföldárhoz hasonlóan a földbérleti díjak emelkedése sem állt meg 2021-ben, a növekedés üteme minden művelési ágban jelentősen felgyorsult, mivel a földárak növekednek, ezt sok tulajdonos, aki nem szeretne megválni földjétől kihasználja. A szántó művelési ágba tartozó földterületek éves bérleti díja – az előző évi 7,3%-os növekedés után – átlagosan 13%-kal volt magasabb a 2020. évinél, így egy hektár szántó átlagos éves bérleti díja 72 700 forint volt országosan. A szőlő bérleti díja 13, az erdőé 11, a gyepé és a gyümölcsöse 10-10%-kal nőtt 2020-hoz mérten. A következő képen jó látható, hogy Heves megyében a vásárolt terület 2/3, míg a bérelt terület 1/3 tesz ki. Győr-Moson-Sopron megyében ez az arány 50%-50%.

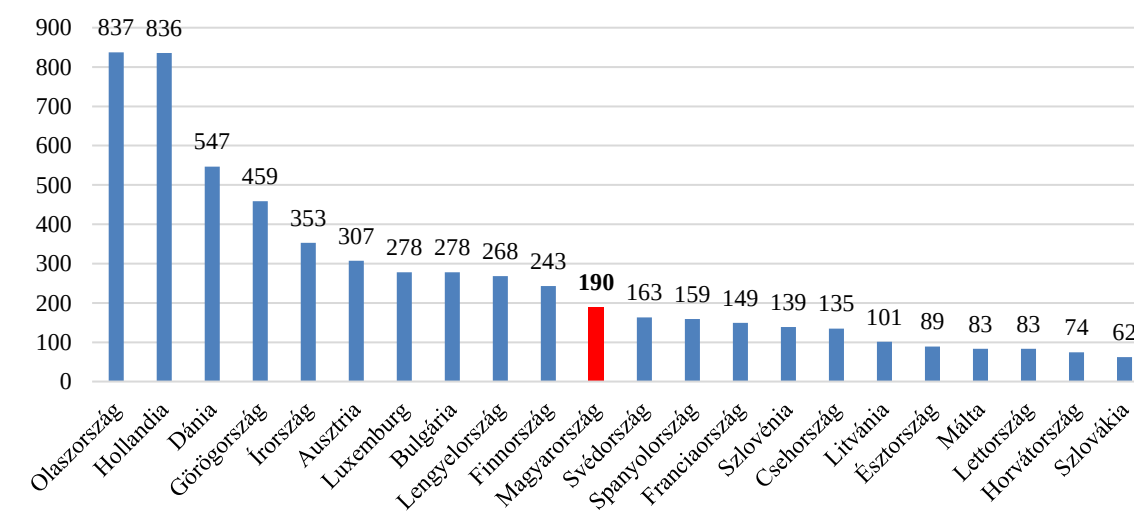
12. ábra A bérelt mező- és erdőgazdasági területek nagysága és aránya megyénként, 2020

Forrás [Internet 4]

Földbérleti díjak az EU-ban

- Olaszországban volt a legmagasabb az egy hektárra jutó szántó, vagy gyepterületi díja (837 euró/hektár), ezt követte Hollandia (836 euró/hektár) és Dánia (547 euró/hektár).
- Magyarország a középmezőnybe tartozott, a 11. legmagasabb értéket képviselte az adatot szolgáltató 22 tagállam közül 190 euró/hektáros bérleti díjjal.
- A legalacsonyabb bérleti díjak pedig Szlovákiában (62 euró/hektár), Horvátországban (74 euró/hektár) és Máltán (83 euró/hektár) voltak.
- A legnagyobb növekedés 2020 és 2021 között Bulgáriában (+19,3 százalék), Észtországban (+17,1 százalék) és Lettországon (+16,9 százalék) volt megfigyelhető.
- A legnagyobb bérleti díj csökkenés pedig Máltán (-4,6 százalék), Litvániában (-3,8 százalék) és Szlovéniában (-2,1 százalék) volt.
- Magyarországon a bérleti díj 9,8 százalékkal növekedett 2020 és 2021 között, amely a 4. legmagasabb az EU-ban (Andréka, 2023).

Földbérleti díjak az EU-ban 2022. évben

13. ábra Földbérleti díjak az EU-ban 2022. évben

Forrás: Andréka, 2023

4.1.3 Kedvezőtlen időjárás (aszály, fagy, jég, belvíz)

Az utóbbi évek szélsőséges időjárása Heves megyét sem kímélte. A Nemzeti Agrárgazdasági Kamara a jégkár mérséklésére országos jégkár mérséklő rendszerét vezetett be 2018.   vben: A v  rmegeye északi részéről   rke  z   zivatarok nagy pusztítást végeznek. A jégkárok m  rs  kl  s  ra létrehozták Uniós forrásából az Országos J  gk  rm  rs  kl   rendszerét, mely 2018. május 1.   zemel. Eleinte minden   v május 1-t  l az év szeptember 30-ig üzemelt, ez mostanra a május 1. időpont április 15-re módosult. Az Országos Meteorológiai Szolgálat által kiadott figyelmeztetések alapján az automata j  gk  rm  rs  kl   talajgener  torok acetonos   z  st-jodidot bocsátanak ki a légkörbe és ez az anyag kettő-, háromezer méteres magasságban létrehozza azokat a mesterséges lecsapódási pontokat, amelyen apró szem   jégdarabok alakulnak ki. Az OMSZ naponta három alkalommal ad információt a rendszer üzemeltetői számára. A jégkár riasztást minden esetben járási szintre lebontva adja ki a Meteorológiai Szolgálat. Ezt a folyamatot hívják felh  magvas  t  snak. A j  gszemcs  k sokkal nagyobb számban alakulnak ki, mint normál jégképződés esetén. Mivel az   gy képződött jégszemek sokkal kisebbek, mint a természetes úton k  pz  d  ttek,   z  rt a levegőben, földet   r  s k  zben elolvadnak, vagy, ha nem, akkor is sokkal kisebb k  rt okoznak a növényekben. A levegőbe kibocsátott acetonos   z  st-jodid a felhasználást követően a csapadékkal együtt a talajba jut, majd ott lebomlik. A p  rologtat  s  sal működő talajgener  torok a jégeső kialakulása   l  tt néhány   r  val már elkezdik az   z  st-jodid levegőbe juttatását, amely által megindul a felhők

sztintjén a jégzemse képződés. A párologtató eszközök óráként egy liternyi bekevert oldatot párologtatnak el.

Azokat a jégkármentéklő eszközöket, amelyeket emberi közreműködéssel üzemeltetnek, azokat képzett szakemberek kezelik. A rendszer üzemeltetője a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara.

Másik nagy probléma a Magyarországot ért 2021 súlyos aszálykár, mely Heves megyét sem kímélte. Az ország nyugati felén több csapadék hullott, az ország keleti részét 2 hónapig is elkerülte az eső. 1951 évben volt ilyen mértékű aszály az országban. A Heves Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztályától kaptam az agrárkárok tekintetében az adatokat.

Az elmúlt évek agrárkár bejelentései alapján az alábbi kárnemek dominanciája volt jellemző (az összes kárbejelentés vonatkozásában):

- 2016 - 76 % tavaszi fagy (közepes mértékű)
- 2017 - 90 % jégeső (súlyos mértékű, Gyöngyös környékén)
- 2018 - 83 % jégeső (enyhe szintű, a vármegye több részét is érintő)
- 2019 - 29% jégeső (közepesen súlyos Ostoros környékén, súlyos Kisnána környékén) - 27 % aszály (közepesen súlyos, őszi vetésűeket érintő)
- 2020 - 72 % aszály (közepesen súlyos, őszi és tavaszi vetésűeket is érintő)
- 2021 - 48 % tavaszi fagy (súlyos mértékű)
- 2022 - 99 % aszály (súlyos, őszi és tavaszi vetésűeket is érintő)

(Heves Vármegyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály)

A jelentésben szereplő 2018. évi és 2019. évi jégesőt a jégkármentéklő rendszerrel sem lehetett elkerülni, emberi mulasztás nem történt. Amely termelő nem rendelkezik biztosítással, gazdasága nehéz helyzetbe kerül, a túlélés a tét, a földvásárlás nem szerepel gazdálkodásában.

A jégeső és a tavaszi fagy főleg a szőlő és gyümölcs kultúrát veszélyezteteti, míg aszály a szántókultúrát.

Cél, hogy az öntözött területek nagysága 87 ezer hektárról legalább a duplájára emelkedjen. Ezt segíti az a döntés, amelynek révén tíz éven keresztül évente mintegy 17 milliárd forintot fordítanak az öntözési infrastruktúra fejlesztésére.

4.1.4 Birtokméret:

A biztonságos termeléshez nagyon fontos a birtokméret meghatározása. Szántó esetében 100 hektár, míg szőlő művelési ág esetében 50 hektár. 300-400 hektáros területen szuperintenzíven lehet termelni. Fontos, hogy ne egy területen, illetve több növényi kultúra kerüljön a földre. Hiszen, ha egy helyen van az összes föld a kedvezőtlen időjárás az összes termést elpusztíthatja. Több kultúra vetése azért jó, mert nem minden növény egyformán viseli az aszályos időjárást.

Az agrártermékek piaci értékesítése leegyszerűsítve két jól elkülönülő fogyasztói igény jelenik meg:

Nagyüzemek lehetőségei:

- Döntően a multinacionális áruházláncokban-kiskereskedelmi egységekben a nagy tömegben előállított élelmiszeripari termékek kereslete, amelynek gyártása és alapanyag termelése meghatározóan csak nagyüzemben lehetséges (pl. repce, napraforgó) gazdaságosan. Nincs 1-2 ha-os napraforgót termelő gazda.
- Szántóföldi gabona és olajos magvak termelése csak nagyüzem képes a tömeg fogyasztói igényekhez igazodó mennyiséget termelni, csak nagyüzem képes a piaci alkuk során a felvásárlókkal, áruházakkal kedvező árakról megalkudni. Kisüzem erre nem képes, kis mennyiség, nincs alkupozíció.
- A szántóföldi növénytermelésnek szinte üzemmérettől függetlenül azonos a gép és munkaerő szükséglete (traktor, kombájn, szállító jármű), ez szintén a nagyüzem irányába tolja a gazdaságos üzemméretet.
- A nagyüzem képes a szélsőséges időjárási körülmények kivédésére vetésforgót alkalmazni, a kisüzem esetében a méretből adódóan korlátosok ezen lehetőségei.
- Ezek a tényezők erőteljesen határozzák meg a földpiacot, földforgalmat, amely nagyüzemek növekedését eredményezi, de egyben hatékonyabbá teszik a nagyüzemeket.

A kisüzemek lehetőségei:

- Az agrártermékek kisebb, de magas kézimunka erőt igénylő, nagy hozzáadott értéket képviselő termékek piaci szegmense, amelyek egyedi, különleges értéket hordoznak (pl. egyedi sajtok, húsok, aszalványok, befőttek). Ezek a gazdaságok jellemzője: döntően egy család közös munkájára épülnek, a saját maguk által termelt alapanyagból nagy szakmai tudást igénylő kézimunkával állítanak elő végterméket.

Az értékesítésük sem a meghatározó áruházláncokban, hanem a különböző rövid ellátási láncokban valósul meg: kistermelői piacok, fogyasztói kosárközösség, gazdaudvari értékesítés. Ezen termékek iránt folyamatosan növekszik a kereslet (egészséges életmód, közvetlenül a termelőtől való vásárlás)

- Ezen kisüzemek a földforgalomban kevésbe vesznek a részt, a tevékenységük eredményessége a föld kézimunka intenzív használatán alapszik. Növekedésük korlátos, amelynek a határa nem a föld nagysága, hanem a rendelkezésre álló családi munkaerő esetleg minimális alkalmi munkaerő. A gazdaságuk jövedelmezőségét nem a földterületek nagysága, hanem szakmai tapasztalatuk, a család munkaejeje határozza meg.

Speciális vármegyei földforgalmi helyzet- a szőlőterületek:

- a vármegye két történelmi borvidékkel bír,
- a kárpótlás és a részarány-tulajdon kiadása több tízezer földrészletet hozott létre (3000 m² területtel/ darab) körüli földtulajdont hozott létre.

Az elmúlt évtizedben indult el a szőlőterületek koncentrációja, amely az alábbi okok eredményeztek:

- a meg örökölt ültetvények állaga leromlott, a szőlőműveléssel felhagyott a termelő (1-2 ha-os családi művelésben lévő területek), eladták a területüket,
- a szőlőtermelő gazdaságok kialakulása, saját eszközpark beszerzése(pályázatok,) a szőlőtermelő gazdaságok kialakulása, beszállítói a nagy borászati cégeknek,
- borászatok kialakulása - van szőlőterület, van pince - elindul a fejlesztés, először a feldolgozás, amelyhez kell a szőlőterület, földterületek vásárlása ezek betelepítése a kedvező támogatási rendszer segítségével (hosszú ideig 100 %-os támogatás mellett lehetett szőlőt telepíteni).

Az alábbiakban részletezett négy tényező befolyásolja leginkább az Egységes kérelem és a földvásárlás alakulását.

4.2. Kérdőíves nyilatkozatás értékelése

Szakdolgozatom kérdőív feldolgozásához 2023. március hónapban megkértem a Heves Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztályát, hogy részemre a 7 járás

vonatkozásában szántó, szőlő, kert, gyümölcsös, legelő, rét, erdő területi adatot szolgáltatni szíveskedjenek.

A kapott adatokat táblázatos formában szemléltetem:

9. táblázat **Művelési ágak Heves vármegye Járásaiban 2023**

Járás	Művelési ág							
	szántó	szőlő	kert	gyümölcsös	legelő	rét	erdő	összesen
Eger	18 500	5 765	415	1 125	6 107	776	15 878	48 556
Gyöngyös	26 641	5 712	229	1 075	4 595	1 215	20 333	59 800
Füzesabony	34 628	102	78	74	4 489	479	1 849	41 699
Heves	45 831	47	57	2 062	7 973	873	3 318	60 161
Pétervására	1 950	40	34	75	5 185	685	25 620	33 589
Bélapátfalva	1 210	20	19	38	6 225	720	18 735	26 967
Hatvan	32 124	980	104	1 177	1 250	754	1 921	38 310
Összesen	160 884	12 666	936	5 626	35 824	5 502	87 654	309 092

Forrás: Saját szerkesztés, Heves Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály

10. táblázat **Gazdálkodó neme**

Járás	Kiküldött kérdőív		Visszakapott kérdőív	
	nő	férfi	nő	férfi
Eger	10	10	2	9
Gyöngyös	10	10	3	8
Füzesabony	10	10	3	7
Heves	10	10	2	8
Pétervására	10	10	2	8
Bélapátfalva	10	10	3	7
Hatvan	10	10	5	8
Összesen	70	70	20	55

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Tetszőlegesen kiválasztott ügyfeleknek küldtem meg kérdőívemet, a táblázat szemlélteti a visszakapott kérdőíveket nemenkénti bontásban. A kérdőívet nagyobb számban férfi gazdálkodók küldték vissza.

11. táblázat **Gazdálkodó életkora**

Járás	Életkor (év)				
	18-30	31-40	41-50	51-60	61-
Eger	0	2	2	3	4
Gyöngyös	0	0	4	2	5
Füzesabony	1	1	4	0	4
Heves	1	1	0	5	3
Pétervására	1	4	1	2	2
Bélapátfalva	2	2	2	4	0
Hatvan	1	0	3	4	5
Összesen	4	10	16	18	27

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Nagyon jól látható a visszaküldött kérdőívekből is, hogy Heves megyében (ahogy Magyarországon is), hogy a gazdatársadalom elöregedett, gazdaság átadásra van szükség, már korábban is foglalkoztak a generációs megújulással, 2014–2020 között a Vidékfejlesztési Programban A fiatal mezőgazdasági termelők számára nyújtott induló támogatás (VP.6.1.1) intézkedései is erre vonatkoztak. A mezőgazdaságban és erdőgazdaságban tapasztalható elöregedés egy elsődleges probléma. Ennek a megállítása és az agrár-nemzedékváltás ösztönzése prioritásba került az utóbbi években. A fiatalok vidékről történő elvándorlásának csökkentése érdekében szükséges a Közös Agrárpolitika eszközeivel is olyan támogatásokat biztosítani, amelyek a mezőgazdasági termeléssel élethivatásszerűen foglalkozni kívánó gazdálkodók indulását segítik elő. Ennek kapcsán nyílik meg a Gazdaságátvevő támogatás, amely nagy változásokat hozhat a generációs megújulásban.

A Gazdaságátvevő támogatás pályázat célja, hogy egy vagy több működő gazdaság – és a hozzá tartozó támogatási jogok, jogosultságok és kötelezettségek – átadótól átvételre kerüljenek. A Gazdaságátvevő támogatás pályázat esetében fontos tudni, hogy a gazdaságátadás csak természetes személyek között jöhet létre. Az új KAP tervezet szerint a támogatási kérelem benyújtásakor hatályos gazdaságátadási szerződésnek kell létrejönnie. A pályázathoz az átadandó mezőgazdasági üzemnek minimum 10 000 euró STÉ üzemmérettel, vagy 10 000 euró árbevétellel kell rendelkeznie. A pályázat kedvezményezettje az a személy lesz, aki átveszi a gazdaságot és annak kötelezettségeit. Tehát az átvevőnek kidolgozott, részletes üzleti tervet kell bemutatnia, továbbá legalább 15 évvel fiatalabbnak kell lennie az átadónál és szakirányú végzettséggel kell rendelkeznie [Forrás Internet 5].

12. táblázat Szakirányú végzettsége van-e, ha van szakirányú végzettsége milyen

Járás	Szakirányú végzettsége van		Ha van szakirányú végzettsége		
	nem	igen	középfokú	felsőfokú	aranykalászos gazda
Eger	1	10	2	5	3
Gyöngyös	3	8	5	2	1
Füzesabony	2	8	1	5	2
Heves	0	10	2	4	4
Pétervására	0	10	1	3	6
Bélapátfalva	2	8	3	4	1
Hatvan	0	13	6	5	2
Összesen	8	67	20	28	19

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A számok magukért beszélnek. A 75 főből 67 termelő rendelkezik mezőgazdasági tevékenységgel, ez a válaszadók 89 %-a. Érdeemes megemlíteni, hogy legtöbb gazdálkodó felsőfokú végzettséggel rendelkezik 42%. Heves megyében 20 fő falugazdász (17 fő falugazdász, 2 fő körzetvezető falugazdász, 1 fő főfalugazdász) tevékenykedik a gazdálkodók munkájának új ismeretekkel történő ellátása érdekében, az Egységes kérelem beadásában is aktívan közreműködnek.

13. táblázat Főállásban végzi-e a mezőgazdasági tevékenységet

Járás	Főállásban végzi-e a mezőgazdasági tevékenységet	
	igen	nem
Eger	8	3
Gyöngyös	5	6
Füzesabony	9	1
Heves	9	1
Pétervására	3	7
Bélapátfalva	7	3
Hatvan	9	4
Összesen	50	25

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Főállású mezőgazdasági termelő: az a személy, aki nem rendelkezik munkaviszonyból vagy más nem önálló tevékenységből származó jövedelemmel és a mezőgazdasági termelőtevékenységből származó árbevétele meghaladja az összes árbevételének 50%-át.

Aki főállásban végzi tevékenységét 2/3 gazdálkodó, míg aki bejelentett munka mellett gazdálkodik 1/3 fő. Érdekes, hogy Gyöngyös, és Pétervására járásban azoknak magasabb az aránya, aki nem főállásban tevékenykedik. Füzesabony és Heves járásban szinte mindenki

főállásban dolgozik, itt található a megyének a legjobb minőségű és mennyiségű szántóterületei.

14. táblázat **Mióta foglalkozik gazdálkodással**

Járás	Mióta foglalkozik gazdálkodással			
	0-10 év	11-20 év	21-30 év	31- év
Eger	1	1	6	3
Gyöngyös	1	1	3	6
Füzesabony	0	4	4	2
Heves	1	0	6	3
Pétersvára	3	3	4	0
Bélapátfalva	3	1	4	2
Hatvan	1	3	5	4
Összesen	10	13	32	20

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Látható, hogy a 21-30 éve gazdálkodók száma a legmagasabb 43%. Gyöngyös járásban megfigyelhető, hogy a 31 évtől régebben gazdálkodók száma 6 fő, ami azt sugallja, hogy mivel Gyöngyös járásban legfőképpen szőlő, gyümölcsös művelési ágban termelnek, így sokan kis zártkertben munka utáni, és hétvégi elfoglaltságként dolgozzák szőlő és gyümölcs területeiket.

15. táblázat **Milyen művelési ágon gazdálkodik**

Járás	Milyen művelési ágon gazdálkodik					
	szántó	szőlő	gyümölcsös	legelő	rét	erdő
Eger	5	9	1	2	1	1
Gyöngyös	7	9	2	1	1	0
Füzesabony	10	0	0	3	4	0
Heves	10	0	5	2	1	0
Pétersvára	8	0	1	8	8	7
Bélapátfalva	9	0	0	5	2	5
Hatvan	13	2	4	1	0	0
Összesen	62	20	13	22	17	13

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A gazdálkodók 83 %-a jelölte meg a szántó művelési ágot. Ezen művelési ág főleg Füzesabony és Heves Járásban kimagasló, a szőlő művelési ág a két történelmi borvidékünkön Egri és Mátrai borvidék miatt Eger és Gyöngyös Járásban uralkodó. A megye északi részén (Pétersvára, Bélapátfalvai Járás) főleg legelő, rét és erdő művelési ágakon gazdálkodnak a termelők.

16. táblázat **Milyen nagyságú területen gazdálkodik**

Járás	Milyen nagyságú területen gazdálkodik				
	0-10 hektár	11-20 hektár	21-50 hektár	51-300 hektár	301- hektár
Eger	2	2	3	4	0
Gyöngyös	5	1	2	2	1
Füzesabony	1	1	4	3	1
Heves	0	1	0	7	2
Pétervására	0	1	1	7	1
Bélapátfalva	3	2	2	3	0
Hatvan	1	1	1	10	0
Összesen	12	9	13	36	5

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Aki nem főállásban végzi a mezőgazdasági tevékenységet az a 0-10, 11-20, hektár birtokmérettel gazdálkodik. Ők nem rendelkeznek saját gépparkal, részben bér munkával művelik földjüket. A 21-50, 51-300, 301-től nagyobb területen gazdálkodók saját gépparkal rendelkeznek (traktorok, kombájnok-gabona, szőlő, vetőgépek, gyümölcs és szőlőápolás gépek, növényvédő gépek, öntözőgépek, mezőgazdasági és szállítójárművek.) Ők már saját területeik megművelése mellett bér munkát is vállalnak gazdátársaiknak.

17. táblázat **Mezőgazdasági területét mennyivel szeretné növelni**

Járás	Mezőgazdasági területét mennyivel szeretné növelni				
	0-10 %	11-20 %	21-50 %	51-100 %	101- %
Eger	2	2	3	4	0
Gyöngyös	5	1	2	2	1
Füzesabony	1	1	4	3	1
Heves	0	1	0	7	2
Pétervására	0	1	1	7	1
Bélapátfalva	3	2	2	3	0
Hatvan	1	1	1	10	0
Összesen	12	9	13	36	5

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A biztonságos gazdálkodáshoz elengedhetetlen a megfelelő birtokméret. A termelők közel fele (48%) szeretné növelni saját tulajdonú területét 51-100%, ezt a földvásárláson keresztül valósítaná meg. Az EU, kormány, Agrárminisztérium minden támogatást és feltételt megad azon emberek számára, aki mezőgazdaságból szeretnének megélni.

18. táblázat **Egységes kérelem támogatás mellett, milyen támogatást vesz igénybe**

Járás	Egységes kérelem támogatás mellett milyen támogatást vesz igénybe		
	AKG	Natura 2000	Termeléshez kötött támogatások
Eger	6	3	3
Gyöngyös	5	0	3
Füzesabony	5	4	3
Heves	6	3	6
Pétervására	2	4	4
Bélapátfalva	3	3	8
Hatvan	7	0	5
Összesen	34	17	32

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

Nagyon sok gazdálkodó az Egységes kérelmen felül kiegészítő támogatást is igényel. A VP jogcímenen belül

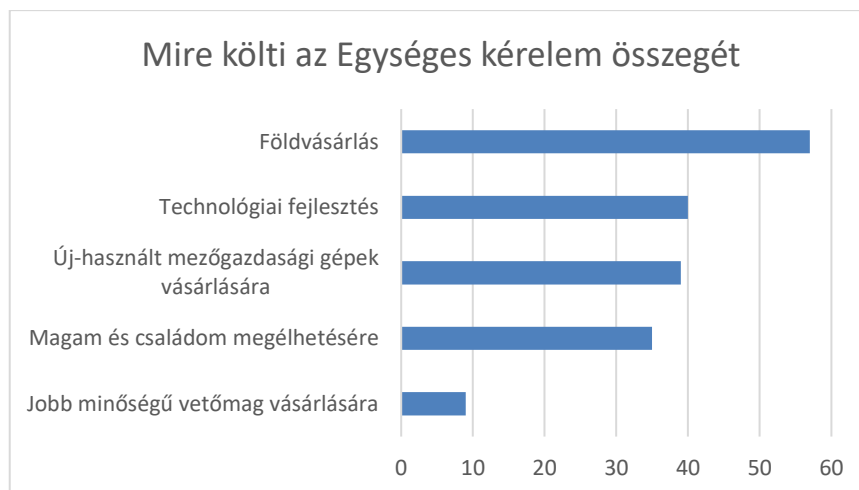
- AKG támogatást 34 fő (45%),
- Natura 2000 támogatás 17 fő (23%),
- Termeléshez kötött támogatásokat 32 fő (43%) igényel, minden évben túligénylés történik ezen a jogcímen, visszaosztás a rendelkezésre álló összegből a gazdálkodóknak.

19. táblázat **Mire költi az Egységes kérelem összegét**

Járás	Mire költi az Egységes kérelem összegét				
	Magam és családom megélhetésére	Új-használt mg-i gépek vásárlására	Jobb minőségű vetőmag vásárlására	Technológiai fejlesztés	Földvásárlás
Eger	2	6	0	6	9
Gyöngyös	8	4	0	5	7
Füzesabony	5	9	1	2	6
Heves	5	3	2	8	8
Pétervására	4	7	1	8	10
Bélapátfalva	6	3	0	6	6
Hatvan	5	7	5	5	11
Összesen	35	39	9	40	57

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A 75 fő válaszadó közül 57 választották a földvásárlást, a mi 76%. A gazdálkodók többsége elhivatott gazdálkodása iránt. nagyobb területen, minőségi árut szeretne termelni. Az eredmény diagramos formában is szemléltetem (14 ábra).

14. ábra **Mire költi az Egységes kérelem összegét**

Forrás saját szerkesztés 19. táblázat alapján

Hipotézisemre választ kaptam, az egzakt kimutatás mellett a felmérésre alapuló vizsgálatomban. Mivel a földvásárlásra költenek leginkább az Egységes kérelemből, ezért ezen belül vizsgáltam meg, hogy mennyire befolyásolja a kapott támogatás a vásárlási kedvet.

20. táblázat **Mennyire befolyásolja az egységes kérelem összege a földvásárlását**

Járás	Mennyire befolyásolja az egységes kérelem összege a földvásárlását?		
	nem befolyásolja	kis részben befolyásolja	nagy részben befolyásolja
Eger	5	2	4
Gyöngyös	4	4	3
Füzesabony	3	1	6
Heves	1	4	5
Pétervására	0	4	6
Bélapátfalva	0	3	7
Hatvan	1	3	9
Összesen	14	21	40

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A gazdálkodók nagy része az Egységes kérelem összegét visszaforgatja a gazdálkodásába - fontos a támogatás összegének nagysága - nagyobb területen gazdálkodó alkalmas a diverzifikált termelésre, mely fontos ebben a viszontagságos időjárási években. Ha nagyobb és több helyen fekvő területen gazdálkodik, kevesebb az esély, hogy egy jégverés vagy tavaszi fagy elvigye az összes termést.

21. táblázat Amennyiben befolyásolja milyen %-ban vásárol az Egységes kérelemből földet

Járás	Amennyiben befolyásolja milyen %-ban vásárol az Egységes kérelemből földet?			
	0-10 %	11-40 %	41-80 %	81-100%
Eger	6	2	3	0
Gyöngyös	6	4	0	1
Füzesabony	4	3	3	0
Heves	4	4	1	1
Pétervására	1	5	4	0
Bélapátfalva	2	5	2	1
Hatvan	2	7	2	2
Összesen	25	30	15	5

Forrás: Saját szerkesztés kérdőív alapján

A termelők főleg a 11-40 % arányt választották, ami magas arány hiszen a kérdőív 8 pontjában (17. táblázat) a gazdálkodók 48 %-a (36 fő) 51-300 hektár közötti területen termel. Kevés termelő (5 fő) akinek kis területe van drasztikusan szeretné növelni területét, hiszen így fel tud zárkózni azon gazdálkodókhoz, akik magasabb technológiai szinten termelnek.

5. Következtetések és javaslatok

A következő pontokban szeretném szemléltetni gondolataimat:

1. Tulajdonosok bérbeadják a földjüket a támogatás összegéért
2. Átlagár meghatározása
3. Földügys (vásárlás, csere, haszonbérlet) adatbázisa
4. Elővásárlási joggyakorlás ideje
5. Csereszerződések
6. Szerződések átláthatósága
7. Földvásárlási eljárása lefolytatása (földbírálat)

5.1. Tulajdonosok bérbeadják a földjüket a támogatás összegéért

A gazdálkodók nagyrésze a támogatás összegét visszaforgatja a gazdálkodásba. Szeretném megemlíteni, hogy sajnos azonban vannak olyan földtulajdonosok is – kis mértékben – aki felveszik a támogatást, a földjüket bérbeadják, a bérleti díj pedig az Egységes kérelem összege.

5.2. Átlagár meghatározása:

A vármegyei elnökség sok esetben találkozik olyan problémával, hogy magasnak kell-e tekinteni a vételár hektárra vetített értékét. Minden földügy feldolgozása során külön táblázatban szemléltetjük a 1 ha/ Ft árat.

Az elmúlt években a NAK azt tapasztalta, hogy a jelenleg még hatályban lévő 20 éves jövedelemvizsgálati szempont nem volt összhangban a településeken kialakult és elfogadott földár képzési gyakorlattal. Az igen magas összegeket is alátámasztó jogszabályi lehetőség táptalajt biztosított a befektetési célú földvásárlásoknak. A NAK vármegyei elnökségének határozott álláspontja, hogy a földáraknak a megszokottnál indokolatlanul gyorsabb ütemű emelkedése ellentétes a helyi gazdálkodói közösség érdekeinek érvényesítésére vonatkozó földbirtokpolitikai célkitűzésekkel. Ezen változtatni kell, a változtatás 2023. május 1. utáni szerződésekre vonatkozik, melyet a NAK és az Agrárminisztérium közösen alakította ki az átlagszámítás módszertanát

- Tudományos alapokon nyugvó statisztikai-matematikai megközelítés képes arra, hogy a jóváhagyási eljárásban a NAK irányába megküldött szerződések áraiból a települések átlagárait pontosan meghatározza.

- A szabályozás figyelembe veszi az elmúlt évek földárakkal kapcsolatos statisztikai kiadványaiban megjelenő áremelkedési tendenciákat. Az interneten bárki számára elérhető értéktárképek folyamatosan változó ütemű, országosan átlagosan 5-7-10 %-os mértékű éves földáremelkedést mértek az elmúlt évtizedekben.
- Az új szabályozás lényege a piaci összehasonlító módszer. A NAK honlapján lesz elérhető egy-egy település egy-egy művelési ágának előző naptári évben irányadó átlagára. A szabály szerint ennél 10 %-nál nagyobb mértékben csak mezőgazdasági hasznosítás körébe tartozó alapos indokkal lehet csak eltérni, mely alapos indokot az adásvételi szerződésnek kell majd tartalmaznia.
- A törvény rendelkezése szerint a földnek az ügylet szerinti ellenértéke alapos indok nélkül nem haladhatja meg erdőnek nem minősülő föld esetén a NAK által a honlapján nyilvánosságra hozott, a szerződéskötés évét megelőző naptári évben kialakult helyben szokásos átlagos forgalmi értéket 10%-ot meghaladó mértékben.
- Egy átlagár szükségképpen feltételez olcsóbb és drágább földárakat is, hiszen ezek alapján került meghatározásra. Például, adott egy település, melynek külterületén köztudottan található 1000 hektár gyenge minőségű szántó, 1000 hektár közepes és 1000 ha jó minőségű föld is. A település földpiaca nyilvánvalóan beárzta ezeket a különbségeket, azaz a gyenge föld 2 millió Ft, a közepes 3, míg a jobb minőségű pedig 4 millió Ft-ba kerül hektáronként. A település átlagára a példa kedvéért lesz 3 millió Ft. Amennyiben egy szerződésben egy jobb minőségű szántót adnának el 4,2 millió Ft-os hektáronkénti áron, akkor máris látszik, hogy ez 40 %-kal magasabb az átlagárnál. A törvény előírása alapján minden ilyen esetben szükséges az eltérés indokát a szerződésben szerepeltetni.
- A rendelkezés szerint a vételárat akkor kell aránytalannak tekinteni, ha az érintett föld nem rendelkezik olyan előnyös tulajdonságokkal, amelyek a helyben szokásos vételár mértékétől való eltérést indokolják. Előnyös tulajdonságként lehet figyelembe venni a föld művelhetőség szempontjából kedvező alakját, fekvését, elhelyezkedését, megközelíthetőségét, kedvező domborzati és lejtésviszonyait, vízjárási rendezettségét, jó kultúrallapotát, öntözhetőségét, kerítettségét, azonban

nem lehet figyelembe venni bizonytalan, jövőbeni eseményeket és legalább részben a vevő elhatározásától, kockázatvállalásától függő körülményeket.

- A jogszabály szövegéből kiolvasható tehát, hogy 10 %-ot meghaladó mértékű eltérés esetén a feleknek megfelelő indokok megadásával alá kell tudni támasztani a vételárat. Az indoklás kizárólag a föld adottságain és mezőgazdasági jellegű hasznosításán alapulhat. Május 1-től kezdve tehát egy föld értékét a jogalkotó szándéka szerint nem növelheti egy ipari park közelsége, illetve a föld beépíthetősége. A jövőben a vevő által tervezett művelésből történő kivonás és felparcellázás elvi lehetősége sem támaszthatja alá az átlagár többszörösét. Elfogadható indok lehet ugyanakkor egy szomszéd birtokegyesítése, a vevő közelben található állattartó telep, a kiépített öntözőrendszer megléte.

5.3. Földügylek (vásárlás, csere, haszonbérlet) adatbázisa

2014. május 1. földforgalmi törvény hatálybalépése után az Agrárkamara minden földvásárlás bírálatával kapcsolatos dokumentumot megkap, feldolgoz. 2019. évtől a csereszerződéseket, 2021. évtől pedig a haszonbérleti szerződéseket is. Így keletkezett, több százezezer tételes adatbázis adja a legteljesebb és valós képet a hazai földárakról. Fentiek alapján teljesen ésszerű jogalkotói lépés volt, hogy a földárak földforgalmi megítélését a jövőben erre kell majd építeni.

5.4. Elővásárlási joggyakorlás ideje (szerződés kifüggesztése):

Elővásárlási joggyakorlás határideje 60 napról 30 napra csökken 2023. május 1. után, így csökken a földvásárlás határidőjének ügyintézése is 30 nappal.

Az adásvételi szerződés hirdetményi úton történő közlése az elektronikus tájékoztatási rendszer keretében működő kormányzati honlapon történő közzététellel valósul meg azzal, hogy a szerződésben felismerhetetlenné kell tenni az eladó és a vevő nevén, lakcímén vagy értesítési címén, valamint állampolgárságán kívül valamennyi természetes személyazonosító adatot. A szerződés tájékoztató jelleggel a föld fekvése szerint illetékes települési önkormányzat polgármesteri hivatala hirdetőtábláján is kifüggeszthető.

5.5. Csereszerződések:

2019. évtől az adásvételi szerződés mellett, a csere szerződést is bírálni kell a vármegye Nemzeti Agrárgazdasági kamara elnökségének. Állásponton szerint ez visszaélésre adhat okot az adásvételi szerződésekkel szemben.

Problémák:

- elcserélhető két különböző méretű, aranykora értékű, nem azonos értékű terület, sok esetben az egyik cserélő fél ráfizet a csereszerződésre, mert az Ő területe kevesebbet ér
- nem kerül kifüggesztésre, így elővásárlót tart vissza a terület megvásárlásától

Megoldás, hogy most már, hogy 2023. május 1. után, pontosan lehet tudni a területek értékét, az átlagár számítása szerint. Csak azonos területű, aranykorona értékű föld cserélhet tulajdonost, a ráfizetés nem engedélyezném a cserében érintett feleknek. A visszaélést eddigi tapasztalatom szerint kevesen ismerték fel a gazdálkodók közül, sok csereszerződésben a korrekt cseréje a főszerep.

5.6. Szerződések átláthatósága:

Az adásvételi szerződések az Agrárkamara által használt SAP rendszerbe kerül feltöltésre. Az SAP programba rögzítésre kerül az eladó, vevő, földhivatali iktatószám, földhivatali végzés kelte, elnökségi ülés dátuma, a vásárolt föld nagysága, aranykorona értéke, tulajdonos hányad, művelési ág. Sajnos több esetben előfordult, hogy az adásvételi szerződés átláthatatlan volt, ami az eladónak és vevőnek amikor aláírja a szerződést értelmezési problémához vezethet.

Az átláthatóság érdekében a szerződéseket egyforma sablon alapján kellene elkészíteni, megfelelő betűmérettel, így az eladó és vevő könnyen értelmezni tudná a dokumentumot.

5.7 Földvásárlási eljárása lefolytatása (földbírálat)

Földvásárlás Nemzeti Agrárkamara általi bírálata lehetővé teszi, hogy olyan gazdák kezébe kerüljön a föld, aki helyi, gazdálkodik, műveli és megóvja a földet. A termőföld kapcsolatosan közös érdekünk a föld állagának megóvása, a termékenység növelése. Ehhez szakértelem és elhivatottság kell.

5.8 Földvásárlási arány Heves megyében

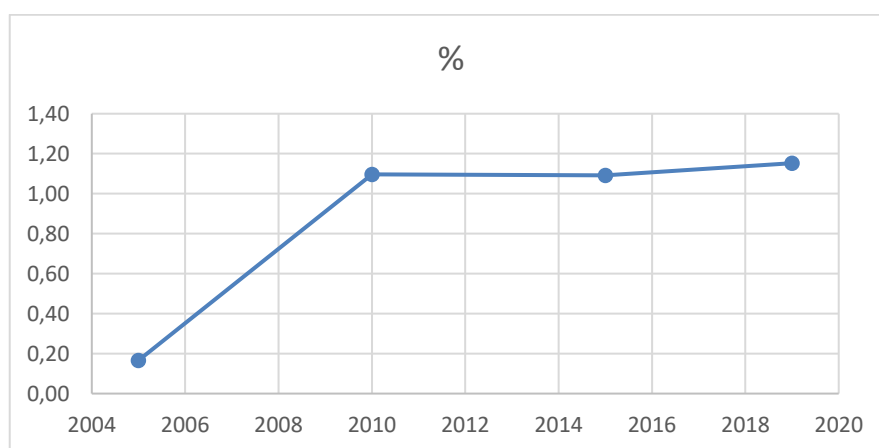
A megyében az utóbbi években a termő terület és a vásárolt terület aránya közel 1% körüli, ami meglátásom szerint magas arány. 2015. évhez képest az vásárlási arány növekedett

2019. év javára (1,09-1,15%), aminek sajnos negatív hatása, hogy a szántóterület 12 800 hektárral kevesebb a megyében 2019. évben. Adataimat táblázatos és diagramos formában is szemléltetem:

22. táblázat **Földvásárlási arány Heves megye**

Év	Termő terület (hektár)	Vásárolt terület (hektár)	%
2005	301 300	500	0,17
2010	289 800	3 176	1,10
2015	289 100	3 157	1,09
2019	269 100	3 101	1,15

Forrás: Saját szerkesztés, Ksh.hu/stadat

15. ábra **Földvásárlási arány Heves megye**

Forrás saját szerkesztés 23. táblázat alapján

6. Összefoglalás

1996. november 15-én kerültem a Heves Megyei Agrárkamarához a gazdajegyzők adminisztrátoraként. 1999. február 01-én a gazdajegyzők átkerültek a Földművelésügyi Igazgatóságra, a gazdajegyzőkből falugazdászok lettek. Munkám során betekintést nyertem az Egységes kérelem beadásába, adminisztrációjába 2014. évtől kezdődően. 2018. június 1-től a Heves Vármegyei Agrárkamara földügyi osztályára kerültem a falugazdászoktól földügyi adminisztrátornak. Napi munkám a földügyek előkészítése a Agrárgazdasági vármegyei elnöksége számára, bírálatra. Nagyon érdekes és változatos a megyében a földárak alakulása. Mivel előtte 2014.március 1-től a falugazdász adminisztrátorként betekintést nyertem az Egységes kérelmek beadásába, arra gondoltam, hogy megvizsgálom 2004-től - az EU csatlakozásunkat követően -, hogyan változott a gazdák földvásárlási szokásai, az egységes kérelmek kifizetésével kapcsolatosan.

A megyében egyik gyakori probléma az osztatlan közös tulajdon, kis parcelláknak sok tulajdonosa van. A másik probléma a gazdák többsége 60 éven felüli, de nem tudja átadni gazdaságát, mert gyermekei nem mezőgazdasággal szeretnének foglalkozni.

Heves vármegye területén található Magyarország legmagasabb pontja a Kékes, emellett bátran kijelenthető, hogy a megyében az általam vizsgálni kívánt minden művelési ág (szántó, szőlő, gyümölcsös, legelő, rét, erdő) megtalálható, nagyon magas aranykora értékkel. Míg a vármegye északi részén inkább az erdős területek, úgy délen a szántóé a főszerep. Tehát a vármegye alkalmas mezőgazdasági termelésre, arra, hogy az emberek a mezőgazdasági munkájuk által biztosítsák boldogulásukat az életben.

Célkitűzésem dolgozatommal megmutatni, hogy igenis befolyásolja a mezőgazdasági termelők földvásárlását az Egységes kérelem összege Heves vármegyében, ahol élek, dolgozom. Heves vármegyét az ország kisebb megyéi közé tartozik, területe 3 637 km², az ország területének 3,9%-a. A két történelmi borvidéket (az Egrit és a Mátraaljait) nemzetközileg is jelentős szőlőtermelés és borászat jellemzi. Egerszalókon ahol élek is megtalálható két országosan is elismert - Juhászvin Kft, St. Andrea - borászat.

Uniós csatlakozásunk előtt volt a mezőgazdasági termelők támogatása a 102/2001 (XII.) FVM rendelet alapján. 1-10 hektárig 12.000 Ft-ot, 10,01-300,0 hektár között pedig 8.000 Ft támogatást lehetett igényelni.

2004. május 1-én Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz. 2004-2008 papíralapú volt az Egységes kérelem beadása, 2009-től felváltotta az elektronikus beadás.

Szakdolgozatom témáját két részből vizsgáltam:

1. Évekre bontva az Egységes kérelem összege, összehasonlítva a földvásárlás db számával

23. táblázat Földvásárlás és csere Heves vármegyében 2004-2021. évben

Földvásárlás és csere Heves vármegyében 2004-2021. évben				
Év	DB	HEKTÁR	Egységes kérelem összege (Ft)	ebből zöldítés (Ft)
2004	1 550	880	17 992	0
2005	1 392	500	21 518	0
2006	2 410	4 128	27 925	0
2007	2 184	5 894	26 452	0
2008	2 217	2 821	32 255	0
2009	2 141	2 892	42 941	0
2010	2 099	3 176	47 485	0
2011	2 224	3 152	58 073	0
2012	2 230	3 416	60 963	0
2013	2 471	2 812	70 442	0
2014	2 417	3 294	70 703	0
2015	2 834	3 157	72 357	25 609
2016	2 305	3 288	71 648	25 422
2017	2 147	3 510	71 417	25 334
2018	2 296	3 660	74 441	26 406
2019	2 281	3 101	76 758	27 224
2020	2 147	3 325	82 930	29 416
2021	2 917	4 746	79 976	28 267

Forrás: Saját szerkesztés, Heves Vármegyei Kormányhivatal Földhivatali Főosztály, NAK

Heves Vármegyei Igazgatósága

Megállapítható, hogy az Egységes kérelem összege hatással van a Heves vármegyei földvásárlásra. A támogatás összege 2020. évben volt a legmagasabb, amit 2021. június 30-ig került kifizetésre, 2021. évben rekord nagyságú volt a vármegye földvásárlása.

A megyében a földvásárlás 2006, 2013, 2015, és 2021 évben volt kimagasló. A 2021. évi földvásárlás (db szám és hektár), és a 2020 évi Egységes kérelem (Ft/hektár) hektárra vetített ára a legmagasabb volt.

Jó látható, hogy mind az Egységes kérelem, illetve földvásárlás tekintetében emelkedés tapasztalható. Azonban a földvásárlást a következő tényezőket nagyban befolyásolják:

- földárak alakulása
- földvásárlás-földbérlet kapcsolata

- kedvezőtlen időjárás (aszály, fagy, jég, belvíz)
- birtokméret

2. Heves vármegye 7 járásában véletlenszerűen 20 kérdőív megküldése gazdálkodók számára

- A kiküldött kérdőívet 20 nő, és 55 férfi gazdálkodó küldte vissza.
- Életkorukról elmondható, hogy legnagyobb számban visszaküldők 61 éven felüli termelők voltak.
- A válaszadók 89%-a, 67 fő rendelkezik szakirányú végzettséggel
- A termelők 2/3-a 50 fő főállásban végzi a mezőgazdasági tevékenységet
- Elmondható, hogy a gazdálkodók hosszabb ideje végzik tevékenységüket (21 évtől régebben)
- Döntő többségük szántó művelési ágon tevékenykedik
- A válaszokból kiderül, hogy gazdaság mérete leginkább 51-300 hektár, amin a biztonságos termelés végezhető. A kisebb birtokmérettel rendelkező gazdálkodók nagyon részben mellékállásban termelnek.
- Meglévő mezőgazdasági területüket 51-100%-al szeretnék növelni.
- Az Egységes kérelem mellett kiegészítő tevékenységként leginkább az AKG és a Termeléshez kötött támogatást választják
- Az Egységes kérelem összegét a legtöbb termelő földvásárlásra fordítja (76%)
- Az Egységes kérelem összege nagyban befolyásolja a földvásárlást (53%)
- A támogatásból összegéből 11-40% között költenek földvásárlásra

Kijelenthető, hogy a kérdőíves felmérés alapján az Egységes kérelem befolyásolja a földvásárlást. A gazdálkodók nagyrésze a támogatás összegét visszaforgatja a gazdálkodásba.

- Szeretném megemlíteni, hogy sajnos azonban vannak olyan földtulajdonosok is – kis mértékben – aki felveszik a támogatást, a földjüket bérbeadják a bérleti díj pedig az Egységes támogatás összege. Szerencsére ezen tulajdonosok nem sokan vannak.
- Fontos tényező lesz az átlagár meghatározása, ezzel lehetővé válik a magas vételár kiszűrése.
- 2014.-től vezetett adatbázis teljes képet ad a hazai földárakról, földárak földforgalmi megítélését lehet a jövőben erre építeni.
- Elővásárlási joggyakorlás ideje 60 napról 30 napra változik

- A csereszerződés néhány esetében nem egyenlő értékben az elcserélt föld. A csere elővásárlót tart vissza. Javaslatom, hogy a közeljövőben csak egyenlő forgalmi értékű föld cseréljen gazdát.
- Adásvételi szerződések átláthatósága, eladó, vevő számára könnyebben értelmezhető lenne a szerződés.
- Földvásárlás Nemzeti Agrárkamara általi bírálata lehetővé teszi, hogy olyan gazdák kezébe kerüljön a föld, aki helyi, gazdálkodik, műveli és megóvjja a földet.
- Növekvő földvásárlási igény a termő terület és a vásárolt terület vonatkozásában Heves megyében

Összeségében megállapítást nyert hipotézisem, a gazdák döntő többsége az Egységes kérelem összegét felhasználja termeléséhez, leginkább földet vesz belőle. Munkám során jó érzés elégedett, boldog termelővel találkozni, aki, amikor mesél a gazdálkodásáról boldogság ül az arcára, ettől én is egy picit boldogabbnak érzem maga. Örülök, hogy több mint 25. éve a gazdákat segíthetem boldogulásukban.

IRODALOMJEGYZÉK

1. **Kapronczai István (2011):** A Magyar Agrárgazdaság az EU-csatlakozástól napjainkig, Szaktudás Kiadó Ház Zrt. 1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 36/B
2. **Kárpáti László (2006):** Európai uniós projektek pénzügyi menedzsmentje, Szaktudás Kiadó Ház Zrt. 1106 Budapest, Jászberényi út 55.
3. **Forman Balázs (2003):** Az Európai Unió strukturális és előcsatlakozás alapjai, Kiadó: Európai Bizottság Magyarországi Delegációja
4. **Halmi Péter (2007):** Az Európai Unió agrárrendszere, Mezőgazda Lap- és Könyvkiadó Kft 1165 Budapest, Koronafűrt út 44.
5. **Popp József (2013):** Az Eu Közös Agrárpolitikája 2014-től, Szaktudás Kiadó Ház Zrt. 1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 36/B
6. **Magda Róbert-Marsalek Sándor (2010):** Vidékgazdaságtan I. A vidékfejlesztés gazdasági folyamatai, Szaktudás Kiadó Ház Zrt. 1142 Budapest, Erzsébet királyné útja 36/B
7. **Bóka János, Gombos Katalin, Szegedi László (2019):** Az Európai Unió intézményrendszere, Dialóg Campus Kiadó □ Budapest, 2019
8. **Kengyel Ákos (2010):** Az Európai Unió közös politikái, Akadémiai Kiadó
9. **Zachar Péter Krisztián (2016):** Gazdaság, Politika, Érdekképviselés – Fejezetek a magyar és európai gazdasági kamarák történetéből, Heraldika Kiadó H-1113 Budapest, Takács Menyhért u. 5.
10. **Andréka Tamás (2023):** A hazai fölszabályozás legfontosabb változásai
11. **Heves Vármegyei Kormányhivatal Agrár- és Vidékfejlesztést Támogató Főosztály** Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Normatív Támogatások Kérelmezési Osztálya: EK képzés 2017.ppt
12. **Olajos István (2006):** A mezőgazdasághoz kapcsolódó vidékfejlesztés jogának bevezetése Magyarországon, <http://midra.uni-miskolc.hu/document/5530/1053.pdf>
13. **Nemzeti Agrárgazdasági Kamara (NAK)** honlap
14. **Bakura Attila (2018)** Portfólió

JOGSZABÁLYOK

2013. évi CXXII. törvény a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról

2012. évi CCXIX. törvény a hegyközségekről

474/2013. (XII. 12.) Kormány rendelet az elővásárlási és előhaszonbérleti jog gyakorlása érdekében az adás-vételi és a haszonbérleti szerződés hirdetményi úton történő közlésére vonatkozó eljárási szabályokról

184/1999. (XII.13) Kormány rendelet földhasználati nyilvántartás részlete szabályairól

102/2001. (XII.16) FVM rendelet az agrárgazdasági célok 2002. évi költségvetési támogatásáról

86/2004. (V.15.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatás 2004. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

18/2005. (III.18.) FVM rendelet Túligénylések megállapítása esetén

24/2006. (III.31.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap Garancia Részlegéből finanszírozott egységes területalapú támogatás 2006. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

28/2007. (IV.20.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS) 2007. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

39/2008. (III. 29.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS) 2008. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

37/2009. (IV.3.) FVM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS), valamint az ahhoz kapcsolódó kiegészítő nemzeti támogatások (top up) 2009. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

22/2010. (III.16.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás (SAPS), valamint az ahhoz kapcsolódó kiegészítő nemzeti támogatások (top up) 2010. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

22/2011. (III.25.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2011. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról

29/2012. (III.24.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2012. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról

22/2013. (IV.8.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2013. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról

35/2014. (IV.4.) VM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatások 2014. évi igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről

12/2015. (III.30.) FM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások 2015. évi igénybevételével kapcsolatos egységes eljárási szabályokról

22/2016. (IV.5.) FM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások igénybevételével kapcsolatos eljárási szabályokról

272/2014. (XI.5.) Kormány rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről

9/2015. (III.13.) FM rendelet a termeléshez kötött közvetlen támogatások igénybevételének szabályairól

71/2015. (XI.3.) FM rendelet a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerről

INTERNETFORRÁS:

Internet 1: <https://privatbankar.hu/cikkek/agarar/20-millio-embert-is-el-tudna-latni-a-magyar-mezogazdasag-318749.html>

Internet 2: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/1945-59_hu

Internet 3: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/eu-pioneers/robert-schuman_hu

Internet 4: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/termofoldarak-es-berleti-dijak-2021/>

Internet 5: <https://palyaz.hu/generacios-megujulas-gazdasagatvevo-tamogatassal-blog/>

Internet6:<https://dtk.tankonyvtar.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/13131/eu.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

TÁBLÁZAT JEGYZÉK:

1. táblázat: Nemzeti támogatások mértéke 2001. év
2. táblázat: Egységes kérelmeket szabályzó rendeletek, beadás módja
3. táblázat: Földterület művelési ágak szerint Magyarországon (2000, 2005. 2019)
4. táblázat: Földterület művelési ágak szerint Heves vármegye (2000, 2005. 2019)
5. táblázat: Földvásárlás és csere Heves vármegyében 2004-2021. évben
6. táblázat: Kérdőíves válaszokat elemzése
7. táblázat: Földvásárlás Heves vármegyében 2004-2021. évben
8. táblázat: Termőföldek átlagárának alakulása művelési áganként Magyarországon (millió forint/hektár)
9. táblázat: Művelési ágak Heves vármegye Járásaiban 2023
10. táblázat: Gazdálkodó neme
11. táblázat: Gazdálkodó életkora
12. táblázat: Szakirányú végzettsége van-e, ha van szakirányú végzettsége milyen
13. táblázat: Főállásban végzi-e a mezőgazdasági tevékenységet
14. táblázat: Mióta foglalkozik gazdálkodással
15. táblázat: Milyen művelési ágon gazdálkodik
16. táblázat: Milyen nagyságú területen gazdálkodik
17. táblázat: Mezőgazdasági területét mennyivel szeretné növelni
18. táblázat: Egységes kérelem támogatása mellett, milyen támogatást vesz igénybe
19. táblázat: Mire költi az Egységes kérelem összegét
20. táblázat: Mennyire befolyásolja az Egységes kérelem összege a földvásárlását
21. táblázat: Amennyiben befolyásolja milyen %-ban vásárol az Egységes kérelemből földet
22. táblázat: Földvásárlási arány Heves megye
23. táblázat: Földvásárlás és csere Heves vármegyében 2004-2021. évben

7.3 ÁBRAJEGYZÉK:

1. ábra: Mezőgazdasági táj Magyarországon
2. ábra: CAP és CARPE bemutatása
3. ábra: KAP közvetlen támogatások Magyarországon 2014-2020
4. ábra: Beruházások megoszlása nemzetgazdasági ágak szerint 2012-ben
5. ábra: Földvásárlás db száma, vásárolt terület 2004-2021
6. ábra: Egységes kérelem összege 2004-2021
7. ábra: Heves Vármegye földvásárlás 2004-2021 (db)
8. ábra: Termőföldek átlagárának alakulása művelési áganként Magyarországon
9. ábra: Szántó és a mezőgazdasági terület aránya Magyarországon 2010-2022
10. ábra: Az értékesített terület nagyságának alakulása művelési áganként (ezerhektár)
11. ábra: Heves vármegye szántó átlagár 2009-2021 (Ft/hektár)
12. ábra: A bérelt mező- és erdőgazdasági területek nagysága és aránya megyénként, 2020
13. ábra: Földbérleti díjak az EU-ban 2022. évben
14. ábra: Mire költi az Egységes kérelem összegét
15. ábra: Földvásárlási arány Heves megye

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: **BAKURA ATTILA**
A Hallgató Neptun kódja: **UYVBEE**
A dolgozat címe: **EGYSÉGES KÉRELEM HATÁSA HEVES VÁRMEGYE FÖLDVÁSÁRLÁSRA**
A megjelenés éve: **2023.**
A konzulens tanszék neve: **VIDÉK- ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI TANSZÉK**

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdonkezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: **2023 év május hó 02 nap**

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törölendő.

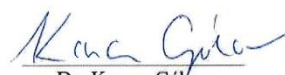
KONZULTÁCIÓS NYILATKOZAT

Bakura Attila (hallgató Neptun azonosítója: **UYVBEE**) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem^{*3}

Kelt: Gyöngyös, 2023. május 2.

Dr. Koncz Gábor
belső konzulens

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő aláhúzendő.

³ A megfelelő aláhúzendő.

MELLÉKLETEK

1. melléklet: Kérdőív

Település:

Gazdálkodó neve

- nő
- férfi

Gazdálkodó életkora

- 18-30
- 31-40
- 41-50
- 51-60
- 61-

Szakirányú végzettsége van

- igen
- nem

Ha van szakirányú végzettsége

- középfokú
- felsőfokú
- aranykalászos gazda

Főállásban végzi mezőgazdasági tevékenységet

- igen
- nem

Mióta foglalkozik gazdálkodással

- 0-10 év
- 11-20 év
- 21-30 év
- 31- év

Milyen művelési ágon gazdálkodik

- szántó
- szőlő
- gyümölcsös
- legelő
- rét
- erdő

Milyen nagyságú területen gazdálkodik

- 0-10 hektár
- 11-20 hektár
- 21-50 hektár
- 51-300 hektár
- 301- hektár

Mezőgazdasági területét mennyivel szeretné növelni

- 0-10 %
- 11-20%
- 21-50 %
- 51-100 %
- 101%-

Egységes kérelem támogatás mellett milyen támogatást vesz igénybe

- AKG
- NATURA 2000
- Termeléshez kötött támogatások

Mire költi az egységes kérelem összegét

- Magam és családom megélhetésére
- Új-használt mezőgazdasági gépek vásárlása
- Jobb minőségű vetőmag vásárlása
- Technológiai fejlesztés
- Földvásárlás

Mennyire befolyásolja az egységes kérelem összege a földvásárlását

- nem befolyásolja
- kis részben befolyásolja
- nagy részben befolyásolja

Amennyiben befolyásolja milyen százalékban vásárol az egységes kérelemből földet

- 0-10 %
- 11-40 %
- 41-80 %
- 81-100 %

